

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PROGRAMM

der

Gelehrten- und Real-Schule

zu

EBENSBURG.

Ausgegeben im Juli 1853.

FORTSETZUNG

des

im Jahre 1845 gedruckten Catalogs

über die

BIBLIOTHEK

der

Flensburger Gelehrten- und Real-Schule.

• Gedruckt in A. S. Kastrups Buchdruckerei.

1853.

Philologie.

- Appiani Romanarum historiarum quæ supersunt
ed. J. Schweighæuser. Lipsiæ 1785. 3 Voll. 8.
- Corpus scriptorum historiæ byzantinæ. Historia
politica et patriarchica Constantinopoleos. Epi-
rotica. Bonnæ 1849. 8.
- Diodori Siculi Bibliotheca historica. Lipsiæ 1828.
5 Voll. 8.
- Creuzer Commentationes historicae. Lipsiæ 1819.
8. (P. I. Aegyptiaca et Hellenica.)
- Historicorum græc. antiq. fragmenta ed. Creuzer.
Heidelbergæ 1806. 8.
- Homers Odyssee erklärt von Faesi. Leipzig 1850.
2 Bde 8.
- Wolfii Prolegomena ad Homerum. Halis Saxon.
1795. 8.
- Ausgewählte Reden des Lysias erkl. von Rauchen-
stein. Leipzig 1848. 8.
- Platons Apologie des Socrates übersetzt von Nüss-
lin. Mannheim 1838. 8.
- Sintenis Plutarchs Aristides und Cato major. Leip-
zig 1848. 8.
- J. Pollucis Onomasticon. Studio et opera W. Se-
beri. Francofurti 1608. 4.
- Polybii Historiarum libri qui supersunt ed. Gro-
novius. Amstelodami 1670. 3 Voll. 8.

- Rhetores græci ex codicibus Florentinis etc. ed. Chr. Walz. Stuttgartiæ et Tubingæ 1832-36. 9 Voll. 8.
- Sophoclis Antigone für Schulen herausgeg. von Witzschel. Leipzig 1847. 8.
- Sophoclis Oedipus tyrannus für Schulen herausgeg. von Witzschel. Leipzig 1847. 8.
- Sophoclis Electra für Schulen herausgeg. von Witzschel. Leipzig 1848. 8.
- Suidæ Lexicon gr. et lat. c. annot. ed. Bernhardy. Halæ 1845, 1847, 1851. Vol. II, 7, 8, 9.
- Thucydides mit erkl. Anm. von K. W. Krüger. Berlin 1846. 2 Bde. 8.
- Ciceronis Orator. Schulausgabe von C. Peter und G. Weller. Leipzig 1838. 8.
- Ciceronis Libri de natura deorum ed. Creuzer. Lipsiæ 1818. 8.
- Ciceronis Lælius mit einem Commentar von Seyffert. Brandenburg 1844. 8.
- Ciceros philosophische Schriften in deutschen Uebersetzungen von Klotz. 2. Theil. Leipzig 1841. 8.
- Horatius Flaccus Satiren erklärt von Heindorf. Breslau 1815. 8.
- Plinii Secundi naturalis historiæ libri 37 rec. Sillig. Vol. I, II et V. Hamburgi et Gothæ 1851-52.
- Sallusti Crispi Catilina et Jugurtha ed. Dietsch. Lipsiæ 1846. 2 Voll. 8.
- Senecæ philosophi opera. Biponti 1782. 4 Voll. 8.
- Tacitus Agricola. Einl. Uebersetzung und Commentar von Nissen, herausgeg. von Lübker. Hamburg 1847. 8.
- Heeren. Ideen über die Politik, den Verkehr und den Handel der vornehmsten Völker der alten Welt. Göttingen 1815. 4 Bde. 8.

- Wachsmuth. Allgemeine Culturgeschichte I. Leipzig 1850. 8.
- R. v. Raumer. Vom deutschen Geiste. Erlangen 1848. 8.
- F. von Raumer. Vorlesungen über die alte Geschichte. Leipzig 1847. 2 Bde. 8.
- J. Grimm. Geschichte der deutschen Sprache. Leipzig 1848. 2 Bde. 8.
- Jacobi. Deutsches Volk. Gotha 1820. 3 Thle. 8.
- Die Erbfolge in Schleswig-Holstein. Halle 1837. 8.
- Dahlmann. Geschichte der englischen Revolution. Leipzig 1844. 8.
- Kurtz. Lehrbuch der Kirchengeschichte. Mitau 1849. 8.
- Neander. Denkwürdigkeiten aus der Geschichte des christlichen Lebens. Hamb. 1846. 2 Bde. 8.
- Fr. Kugler. Handbuch der Kunstgeschichte. Stuttgart 1848. 8.
- Atlas zu Kuglers Kunstgeschichte, enth. Denkmäler der Kunst. 13 Lief. 4.
- Kurtz. Geschichte des alten Bundes. 1 Bd. Berlin 1848. 8.
- Loebell. Weltgeschichte in Umrissen und Ausführungen. I Bd. Leipzig 1846. 8.
- Kohlrausch und Schneider. Bildnisse der deutschen Könige und Kaiser. Hamb. 1846. 4.
- Mignet. Geschichte der französischen Revolution (1789-1815). Leipzig 1848. 8.
- Fr. Kugler. Geschichte Friederichs des Grossen. Leipzig 1848. 8.
- H. Dittmar. Die Geschichte der Welt. Heidelberg 1848. 3 Bde. 8.

- Dietsch. Lehrbuch der allgemeinen Geschichte.
Leipzig 1847. 8.
- Lamartine. Geschichte der Februar-Revolution in
Frankreich. Leipzig 1849. 8.
- Oliv. Goldsmith. The history of Rome. Vol I.
London 1812. 8.
- Dahlmann. Geschichte der französischen Revolution
bis auf die Stiftung der Republik. Leipzig
1845. 8.
- Handbüchlein der Missionsgeschichte. Calw. 1846. 8.
- Die allgemeine Weltgeschichte nach biblischen
Grundsätzen. Calw. 1842. 8.
- Christliche Kirchengeschichte. Calw. 1845. 8.
- Handbüchlein der Weltgeschichte. Calw. 1845. 8.
- Dethier. Geschichte der alten Welt in ausführ-
lichen Biographien. Leipzig. 2 Bde. 8.
- Günther. Weltgeschichte in 50 Lebensbildern.
Halberstadt 1849. 8.
- Schneider. Das Kriegsjahr 1813. Leipzig 1848. 8.
- Joach. Nettelbeck, Bürger zu Colberg, herausgeg.
von Haken. Leipzig 1845. 8.
- Allens Lærebog i Danmarks Historie. Kjöben-
havn 1849. 8.
- Allen. Om Sprog og Folkeeiendommelighed i
Hertugdømmet Slesvig. Kjöbh. 1848. 8.
- Fabricius. Illustreret Danmarkshistorie for Folket.
Kjöbh. 1852-53. Hefte 1-16. 8.
- Fabricius. Danmarks, Norges og Sverrigs Histo-
rie. Kjöbh. 1852. 8.
- Hammerich. Christian II i Sverrig og Carl Gu-
stav i Danmark. Kjöbh. 1847. 8.
- Müller. Danmarks Sagnhistorie. Kjöbh. 1851. 8.

- Germania oder Jahrbücher der Berlinischen Gesellschaft für deutsche Sprache und Alterthumskunde, herausgeg. von v. d. Hagen. Berlin 1846-1848. 8. Th. 7 u. 8.
- Krantz. Dennemärckische, Swedische und Norwägische Chronica, übersetzt v. Eppendorf. Strassburg 1514. fol.
- Snorrason og Arentzen. Oldnordiske Sagn. Kbhvn 1849. 8.
- Snorrason og Arentzen. Nordiske Myther. Kbhvn 1849. 8.
- Snorrason og Arentzen. Sagaer. Iste Samling. Kbhvn 1850. 8.
- Berlien. Der Elephanten-Orden und seine Ritter. Kopenh. 1846. 8.
- Chr. Molbech. Fortællinger og Skildringer af den danske Historie. Kbhvn 1837-1840. 2 Bd. 8.
- Grimur Thomsen. Udvalgte Sagastykker. Kbhvn 1846. 8.
- *Scripta historica Islandorum cur. societ. reg. antiq. septentr. Hafniæ 1823-1841. X part. 8.
- *Grönlands historiske Mindesmærker, udg. af det Kong. nord. Oldskrift-Selskab. Kjöbenhavn 1838. 2 Bd. 8.
- *Antiquitates Americanæ ed. societ. reg. antiq. sept. Hafniæ 1837. fol.
- *Wegener. Actenmässige Beiträge zur Geschichte Dänemarks im 19ten Jahrhundert. Copenh. 1851. 2 Hefte. 8.
- *Actstykker til Nordens Historie i Grevefeidens Tid, udg. af Fyens Stifts literære Selskab. Odense 1851-1852. 3 Hefter. 4.

riget Danmark med tilhørende Bilande fra 1814 til 1840. Kbhavn 1841-1851. 3 Bd. 8.

Geschichte und Alterthumswissenschaft.

Schlosser. Geschichte des 18ten Jahrhunderts.

Heidelberg 1848. Bd. 6 und Bd. 7 in 2 Abth. 8.

Namen- und Sachregister zu Schlossers Geschichte von G. Weber. Heidelberg 1849. 8.

Gieseler. Lehrbuch der Kirchengeschichte. Bonn 1829-1844. 3 Bde. 8.

Dielitz. Grundriss der Weltgeschichte. Berlin 1851. 8.

Heeren und Uckert. Geschichte der europæischen Staaten :

Schäfer. Geschichte von Portugal. Hamb. 1850 u. 1852. Bd. 3 u. 4.

Schmidt. Geschichte von Frankreich. Hamb. 1848. Bd. 3 u. 4.

Mailath. Geschichte des Oesterreichischen Kaiserstaates. Hamb. 1848 u. 1850. Bd. 4 u. 5.

Stenzel. Geschichte des Preussischen Staats. Hamb. 1851. Bd. 4.

Strahl. Geschichte des Russischen Staates. Hamb. 1846 u. 1849. Bd. 3 und 4.

Monumenta Germaniæ historica ed. Pertz. Hannoveræ 1848-1852. Tom. 9, 10, 11, 12 Scriptorum. 4 Voll. fol.

Die Geschichtschreiber der deutschen Vorzeit, herausgeg. von Pertz, J. Grimm, Lachmann, Ranke u. Ritter. Berlin 1847-1853. 8. Bd. 1-4 und Lief. 7 bis 21.

- Bohrs Verdenshistorie. Kjöbenhavn 1849. 3
Bd. 8.
- P. R. Müllers Sagabibliothek. Kjöbh. 1817-20.
3 Bd. 8.
- J. J. Pontanus. Rerum danicarum historia. 1
Vol. Amstelodami 1631. fol.
- Erik Pontoppidan. Marmora danica Tom 1, 2.
Hafniæ 1739. 1 Vol. fol.
- Ol. Worm. Danicorum monumentorum libri sex.
Hafniæ 1643. 1 Vol. fol.
- Ol. Worm. Danica literatura antiqvissima. Hafniæ
1651. 1 Vol. fol.
- P. E. Müller. Critisk Undersögelse af Danmarks
og Norges Sagnhistorie. Kjöbh. 1823. 1 B. 4.
- I. P. Anchersen. Det gamle Danmark 150 Aar
for og efter Christi Födsel. Kbhvn. 1745.
1 B. 4.
- John Olafsen. Om Nordens gamle Digtetekunst.
Kjöbh. 1786. 1 B. 4.
- P. F. Suhm. Om Odin og den hedniske Gude-
lære. Kjöbh. 1771. 1 B. 4.
- J. Hornemann Bredsdorff. Om Runeskriftens Op-
rindelse. Kbh. 1822. 8.
- P. F. Suhm. Historie om de fra Norden udvan-
drede Folk. Kjöbenh. 1772. 2 B. 4.
- Saxonis Grammatici historia danica paa Dansk.
Kjöbh. 1752. 1 B. 4.
- J. G. Eccard. De origine Germanorum. Gæt-
tingæ 1750. 1 Vol. 4.
- N. F. S. Grundtvig. Haandbog i Verdenshisto-
rien. Kjöbenh. 1833. 1 Deel. 8.
- Afzelius. Sæmund den Vises Edda. Stockholm
1818. 8.

- Finn Magnusen. Den første November og den første August. Kjöbenhavn 1829.
- Worsaae. Om Forholdet mellem de skandinaviske Folk i Oldtiden. Kjöbenh. 1844.
- Chr. Molbech. Den danske Rünkrönike. Kbhvn. 1825. 8.
- C. C. Rafn. Krakas Maal eller Kvad om Kong Regnar Lodbrok. Kjöbenh. 1826. 8.
- N. M. Petersen. Historiske Fortællinger om Is­lændernes Færd hjemme og ude. Kjöbenh. 1841. 3 Bd. 8.
- Efterretninger om de gamle Borge i Danmark og Hertugdömmene. Kjöbenh. 1830. 8.
- N. F. S. Grundtvig. Biovulfs Drape Kjöbenh. 1820. 8.
- Pet. Ludevig. Reliquiæ manuscriptorum omnis ævi Diplomatum ac Monumentorum. Fran­cofurti et Lipsiæ 1731. 8.
- James Johnstone. The Norwegian account of Haco's expedition against Scotland 1782. 8.
- Sander's deutsche Uebersetzung von R. Nyerups Wörterbuch der Scandinavischen Mythologie. Kopenhagen 1816. 8.
- M. Hammerich. Om Ragnaroksmynthen. Kjöben­havn 1836. 8.
- Svend Aagesens kortfattede Danmarkshistorie af O. Wollf. Kjöbh. 1807. 8.
- Estrup. Om Trældom i Norden. Kbhv. 1823. 8.
- C. Dirckinck Holmfeld. Ueber den geistigen Ge­halt der alten Religionen und Mythen. Ko­penhagen 1828. 8.
- R. Nyerup. Edda eller Scandinavernes hedenske Gudelære. Kjöbenhavn 1808. 8.

- And. v. Kayssarou. Versuch einer slavischen Mythologie. Goettingen 1804. 8.
- Kofod Ancher. Om gamle danske Gilder. Kjöbenhavn 1780. 8.
- L. Engelstoff. Om Qvindekjönnets Kaar hos Scandinaverne. Kjöbenhavn 1799. 8.
- Clement. Erklärende Einleitung zur Geschichte Dänemarks. Hamburg 1839. 8.
- Hollmann. Rustringen die ursprüngliche Heimath Ruriks. Bremen 1816. 8.
- Luden. Einige Worte über das Studium der vaterländischen Geschichte. Jena 1810. 8.
- Paul Wigand. Archiv für Geschichte und Alterthumskunde Westphalens. Lemgo 1828. 4 Bde. 8.
- Lebensbeschreibung Tycho v. Brahes, ins Deutsche übersetzt von Ph. v. Weistritz. Kopenh. u. Leipzig 1756. 8.
- Kruse. Archiv für alte Geographie, Geschichte und Alterthümer. Breslau 1821. 4 Bde. 8.
- C. L. Stieglitz. Bericht von den Jahren 1829-1833 an die Mitglieder der deutschen Gesellschaft zur Erforschung vaterländischer Sprache und Alterthümer. Leipzig 1829-1833. 8.
- Worsaae. Minder om de Danske og Nordmændene i England, Skotland og Irland. Kjöbenhavn 1851. 8.
- *Grágás, hin forna lögbók islendinga. Havníæ 1829. 2 Vol. 4.
- *Magnus konongs laga - bæters Gula - things - laug. Havníæ 1817. 4.
- *Járnsida, hin forna lögbók islendinga. Havníæ 1847. 4.

- *Islenzkir annálar. Havníæ 1847. 4.
- *Laxdæla saga. Havníæ 1826. 4.
- *Kormaks saga. Hafnía 1832.
- *Sagan af Níali, Þorgeirssyni ok sonum hans. Kávpmannahavn 1772. 4.
- *Níals saga, latíne reddita. Havníæ 1809. 4.
- *Sagan af Gumlaugi Ormstungu. Hafnía 1775. 4.
- *Kristni Saga. Hafnía 1773. 8.
- *Anecdoton Sværreri historiam illustrans; ed Werlauff. Havníæ 1815. 8.
- *Snorra Sturlusonar Edda. Tom 1, 2. Hafnía 1848-1852. 8.
- *Íslendinga sögur. Kjöbenh. 1843 og 1847. 2 Bd.
- *Det Kongel. nord. Oldskriftselskabs Aarsberetninger. Kbhvn. 1837-1842. 8.
- *Antiquarisk Tidsskrift, udg. af det Kongel. nord. Oldskrift-Selskab. Kjöbenh. 1843-1848. 2 Bd.8.
- *Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie, udg. af det Kongel. nord. Oldskr.-Selskab. Kjöbenhavn 1844-50. 7 Bd. 8.
- *Ledetraad til nordisk Oldkyndighed, udg. af det Kongel. nord. Oldskr.-Selsk. Kbhvn. 1836. 8.
- *Leitfaden zur nordischen Alterthumskunde, herausgeg. von der Königl. Gesellschaft für nordische Alterthumskunde. Kopenh. 1837. 8.
- *Antiquités russes d'après les monumens historiques des Islandais. Tom I. Copenhague 1850. fol.
- Gíslason. Dansk - íslandsk Lexicon. Kjöbenhavn 1851. 4.
- Arnkíel. Cimbrische Heyden-Religion. Hamburg 1690. 4.
- Krýsingíus. Cimbrische Heyden - Antiquitäten. Flensburg 1734. 4.

- Holmboe. En mærkværdig Samling af Smykker fundne i Aggershuus Stift. Christiania 1835. 8.
- Paulli. Zuverlässiger Abriss des Anno 1734 bey Tundern gefundenen güldenen Horns. Copenhagen 1734. fol.
- P. E. Müller. Antiquarisk Undersøgelse over de ved Gallehuus fundne Guldhorn. Kjøbenhavn 1816. 8.
- *Antiquariske Annaler, udg. af den Kongelige Commission for Oldsagers Opbevaring. Kjöbenh. 1812-1827. 8 Hefter. 8.
- *The antiquities of Ireland and Denmark by Worsaae. Dublin 1846. 8.
- *Forchhammer, Steenstrup og Worsaae. Undersøgelser i geologisk-antiquarisk Retning. 8.
- J. Nilsson. Scandinaviska Nordens Urinvånare. Lund 1838-43. 4.
- Finn Magnusen. Runamo og Runerne. Kjøbenhavn 1841. 4.
- Worsaae. Runamo og Braavalleslaget. Kjøbenhavn 1844. 4.
- Worsaae. Blekingske Mindesmærker fra Hedenold. Kjöbh. 1846. 4.
- Bruzelius. Beskrifning öfver Fornsaker funna i Skåne. Lund 1850. 8.
- Werlauff. Bemærkninger i Anledning af nordiske Oldsagers Samling og Opbevaring. Kjøbenhavn 1808. 8.
- Worsaae. Danmarks Oldtid oplyst ved Oldsager og Gravhöie. Kjøbenhavn 1843. 8.
- P. G. Thorsen. Den søndervissingske Runesteen. Kbhavn 1839. 8.

- Worsaae. Om en forhistorisk, saakaldet „tydsk“ Befolkning i Danmark. Kjöbenhavn 1849. 8.
- Worsaae. Svar paa Prof. Muncks andet Stridskrift om Skandinavismen. Kjöbenhavn 1849. 8.
- *Beretning om Erkebisp Absalons Grav. 8.
- Knud Henneberg. Kritisk Undersögelse over de tvende ved Gallehuus fundne Guldhorn. Aalborg 1812. 4.
- Grauer. Erklärung des bei Gallehuus gefundenen sogenn. Heiligthums- oder Götzendienstes-Horns. Tondern 1737. 4.
- Thom. Bartholin. Antiquitates danicae. Hafnia 1659. 4.
- Fried. v. Hagenow. Beschreibung der auf der Grossherzogl. Bibl. zu Neustrelitz befindlichen Runensteine. Greifswald 1826. 4.
- J. A. Fabricius. Cimbrisch-Holsteinische Antiquitäten-Remarques. Hamburg 1720. 4.
- David Popp. Abhandlung über einige alte Grabhügel bei Amberg. Inglostadt 1821. 4.
- N. Outzen. Untersuchungen über die denkwürdigsten Alterthümer Schleswigs. Altona 1826. 8.
- Lisch. Ueber die altgermanischen und slavischen Grabalterthümer Mecklenburgs. Rostock 1837. 8.
- Hünfeld und Pichl. Rügens metallische Denkmäler der Vorzeit. Leipzig 1827.
- A. Mayer. Ueber einige alteutsche Grabhügel im Fürstenthume Eichstädt. Leipzig 1825.
- A. Mayer. Ueber einen Grabhügel einer alteutschen Druidin. München 1836. 8.
- Haas. Die alten Grabhügel bei Scheszlitz. Bamberg 1829. 8.

- Becker. Handbuch der römischen Alterthümer. Leipzig 1846-49. 5 Bde. 8.
- Freese. Griechisch - römische Metrik. Dresden und Leipzig 1842. 8.
- Müller. Ares. Ein Beitrag zur Entwicklungsgeschichte der griechischen Religion. Braunschweig 1848. 8.
- Weber. Klassische Alterthümskunde. Stuttgart 1848. 8.
- Reichardt. Die Gliederung der Philologie. Tübingen 1846. 8.
- Elze. Ueber Philologie als System. Dessau 1845. 8.
- Bojesen. Haandbog i de romerske Antiquiteter. Kbhavn 1852. 8.
- Plehn. Lesbiacorum liber. Berolini 1826. 8.
- Fischer. Römische Zeittafeln von Roms Gründung bis auf Augustus' Tod. Altona 1846. 4.
- Bernhardy. Grundriss der römischen Litteratur. Halle 1850. 8.
- Bäumlein. Untersuchungen über das griechische und gothische Alphabet. Tübingen 1833. 8.
- Bäumlein. Die Bedeutung der klassischen Studien. Heilbronn 1849. 8.
- Justi Lipsii opera omnia. Antverpiæ 1637. 3 Voll. fol.
- Ukert. Geographie der Griechen und Römer. Weimar 1846. Th. III, Abth. 2. 8.
- Bobrik. Griechenland in altgeographischer Beziehung, nebst einer Karte. Leipzig 1842. 8.
- Böttiger. Ideen zur Kunst-Mythologie. Dresden und Leipzig 1826 und 1836. 2 Bde. 8.
- Moritz. Guderlære tilligemed et Omrids af den nordiske Mythologie, udg. af Chr. Winther. Kbhavn 1847. 8.

- Tregder. Haandbog i den græske Mythologic. Kbhavn 1853. 8.
- Sander. Beiträge zur Kritik und Erklärung des Sophocles und Euripides. Hildesheim 1837. 8.
- Kühner. Elementargrammatik der griechischen Sprache. Hannover 1851. 8.
- Krüger. Griechische Sprachlehre für Schulen. Berlin 1845. 8.
- Jacobs Elementarbuch der griechischen Sprache. Jena 1847. 2 The. 8.
- Buttmann griechische Schul-Grammatik. Berlin 1853. 8.
- Stephani Thesaurus græcæ lingvæ. Ed. Hase et Guill. et Lud. Dindorfii. Paris 1831 sqq. Vol. VI, 5, 6, 7, VII, VIII, I, fol.
- Nägelsbach. Lateinische Stilistik für Deutsche. Nürnberg 1846. 8.
- Kühner. Elementargrammatik der lateinischen Sprache. Hannover 1851. 8.
- J. N. Madvig. Latinsk Sproglaere til Skolebrug. Kbhavn 1844. 8.
- Hand. Tursellinus, de particulis latinis commentarii. Lipsiæ 1845. Vol. IV. 8.
- Fuchs. Geschichte des Schriftenthums der Griechen und Römer und der romanischen und germanischen Völker. Halle 1846. 8.
- Rich. The illustrated companion to the latin dictionary. London 1849. 8.
- Klotz. Handbuch der lateinischen Litteraturgeschichte. Leipzig 1846. Bd. I. 8.
- Nyerup og Kraft. Almindeligt Litteraturlæxicon for Danmark, Norge og Island. Kbhavn 1820. 4.
- Erslev. Almindeligt Forfatterlexicon for Konge-

Neuere Sprachen und Jugendschriften.

- Oehlenschlägers Tragedier. Kjöbenhavn 1841. 10 Bd. 8.
- Oehlenschlägers Digterværker. Kjöbenhavn 1845. 16 Bd. 8.
- Oehlenschlägers Amleth. Kjöbenhavn 1847. 8.
- St. St. Blichers samlede Digte. Kjöbenh. 1835. 8.
- St. St. Blichers gamle og nye Noveller. Kjöbenhavn 1846. 7 Bd. 8.
- H. C. Andersens gamle og nye Digte. Kjöbenhavn 1847. 8.
- H. C. Andersens nye Eventyr. Kjöbenh. 1847. 8.
- H. C. Andersen. Historier. Kjöbenhavn 1852. 2 Hefter. 8.
- H. C. Andersen. I Sverrig. Kjöbenh. 1851. 8.
- Paludan Müllers Poesier. 2 Deel. Kbhvn 1838. 8.
- Paludan Müllers Adam Homo. Kjöbenhavn 1842-1849. 3 Dele. 8.
- P. M. Möllers efterladte Skrifter. Kjöbenhavn 1848. 6 Dele. 8.
- Hostrup. Gjenboerne. Kjöbenhavn 1847. 8.
- H. P. Holst. Den lille Hornblæser. Kjöbenhavn 1850. 8.
- Tegnér. Frithiof's Saga med Oversættelse af Boye. Kjöbenh. 1850. 8.
- A. Schwartz. Vandring med Danmarks Digtere. Kjöbenhavn 1851. 8.
- Grundtvig. Danske Ordsprog og Mundheld. Kjöbenhavn 1845. 8.
- Molbechs danske Ordbog. Kjöbenhavn 1833. 8.
- Molbechs danske Dialectlexicon. Kjöbenhavn 1841. 8.

- Mynsters blandede Skrifter. Kjöbenhavn 1852.
1 B., 2 B. og 3 B. 1 Hefte. 8.
- Niels Juul og hans Samtid, et historisk Maleri af
P. P. Kjöbenhavn 1848. 4 Dele. 8.
- P. Tordenskjold, et historisk Maleri af P. P.
Kjöbenhavn 1848. 4 Dele. 8.
- Overskous Comedier. Kjöbenhavn 1850. 5 Bd. 12.
- Ingemanns samlede historiske Digte og Romaner.
Kjöbenhavn 1844. Bd. 1-12. 8.
- Ingemanns dramatiske Skrifter. Kjöbenhavn 1843.
Bd. 1-6. 8.
- Ingemanns Romancer, Sange og Eventyrdigte. Kjö-
benh. 1845. Bd. 1-8.
- Ingemanns Eventyr og Fortællinger. Kjöbenhavn
1846. Bd. 1-8. 8.
- Chr. Winthers Digte gamle og nye. Kjöbenhavn
1832. 8.
- C. J. Brandts Riim og Sange til Fædrelandets
Historie. Kjöbenhavn 1848. 8.
- Brandts Legender. Kjöbenhavn 1850. 2 Hefter. 8.
- Hebels udvalgte Fortællinger. 8.
- Niels Juul af Garde. Kjöbenhavn 1842. 8.
- Hans Egedes Levnet af N. M. Petersen. Kjö-
benhavn 1839. 8.
- Samling af danske Sange, udg. af Selsk. for Tryk-
kefrihedens rette Brug. Kjöbenhavn 1836.
2 Hefter. 8.
- R. K. Rask. Samlede Afhandlinger Iste Deel.
Kjöbenhavn 1834. 8.
- Benjamin Franklins Liv og Levnet af Marekmann.
Kjöbenh. 1837. 8.
- Peter Tordenskjold. En Levnetsbeskrivelse ved
Bohr. Kjöbenh. 1839. 8.

- Wiwets Skuespil, udg. af Holm. Kjöbenh. 1832. 8.
 Grevens Feide, historisk Maleri af P. P. Kjö-
 benhavn 1850. 8.
 Kröniker fra Erik af Pommerns Tid af Carl
 Bernhard. Kbhvn 1850. 8.
 Kröniker fra Christian den andens Tid af Carl
 Bernhard. Kjöbenhavn 1847. 8.
 Mallings store og gode Handlinger af Danske,
 Norske og Holstenere. Kbhvn 1834. 8.
 Rohmann. Episoder af det danske Folkeliv.
 Odense 1851. 8.
 Thorvald Vidförle af Hauch. Kjöbenhavn 1849.
 2 Bd. 8.
 Chr. Winther. Tre Fortællinger. Kjöbenhavn
 1851. 8.
 Hammerich. Skildringer fra den slesvigske Krig.
 Kbhvn 1849. 8.
 Laurent. Livet i Felten. Kjöbenhavn 1849. 8.
-
- R. H. Hiecke. Deutsches Lesebuch für obere
 Gymnasialclassen. Leipzig 1847. 8.
 W. v. Eschenbach. Parzival und Titurel, übers.
 von Simrock. Stuttgart 1849. 2 B. 8.
 Horn. Erläuterungen zu Shakspeares Schauspie-
 len. Leipzig 1831. 3 Bde. 8.
 Leben des Freiherrn vom und zum Stein. Leip-
 zig 1841. 2 Bde. 8.
 Pertz. Das Leben des Ministers Freiherrn vom
 Stein. Berlin 1849. 3 Bde. 8.
 Friederich Perthes Leben. Hamburg 1848. 8.
 Wackernagel. Deutsches Lesebuch. Stuttgart
 1848. 4 Thle. 8.
 R. v. Raumer. Die Einwirkung des Christen-

- thums auf die althochdeutsche Sprache. Stuttgart 1845. 8.
- Grimm. Kinder- und Hausmärchen. Göttingen 1843. 2 Bde. 8.
- C. L. Roth. Lesebuch zur Einleitung in die Geschichte. Nürnberg 1839. 2 Bde. 8.
- C. L. Roth. Römische Geschichte in ausführlicher Erzählung. Nürnberg 1844-47. 3 Bde. 8.
- Künzel. Drei Bücher deutscher Prosa. Frankfurt a. M. 1838. 8.
- Schubert. Biographien und Erzählungen. Erlangen 1847. 3 Bde. 8.
- Lesebuch in Lebensbildern für Schulen. Darmstadt u. Leipzig 1848. 8.
- Reinbeck. Handbuch der Sprachwissenschaft. Essen 1828. 4 Bde. 8.
- Weber. Goethes Faust. Halle 1836. 8.
- Schubarth. Vorlesungen über Goethes Faust. Berlin 1830. 8.
- Deyck. Goethes Faust. Koblenz 1834. 8.
- Rieck. Goethes hundertjähriger Geburtstag. Ratzeburg 1849. 8.
- A. W. v. Schlegels sämtliche Werke, herausgeg. von Böcking. Leipzig 1846. 12 Bde. 8.
- *Schumacher. Genrebilder aus dem Leben eines 70jährigen Schulmannes. Schleswig 1841. 8.
- Schaefer. Geschichte der deutschen Litteratur. Bremen 1852. 8.
- Heinisch und Ludwig. Die Sprache der Prosa, Poesie und Beredsamkeit. Bamberg 1852. 2 Exempl. 8.
- *H. Steffens. Was ich erlebte. Breslau 1845. 10 Thle in 5 Bden. 8.

- Erlach. Die Volkslieder der Deutschen. Mannheim 1834-36. 5 Bde. 8.
- Vilmar. Vorlesungen über die Geschichte der deutschen Nationalliteratur. Nürnberg 1847. 8.
- Weber. Kritisch-erklärendes Handwörterbuch der deutschen Sprache. Leipzig 1838. 4.
- Schwarzwälder Spinnstubengeschichten von Berthold. Leipzig 1849. 8.
- Klemm und seines Gevatters Reise ins Blaue von Mücke. Berlin. 8.
- Barth. Erzählungen für Christenkinder. Stuttgart. 4 Thle. 8.
- Kotzebue. Geschichtchen für meine Söhne. Stuttgart u. Tübingen 1839. 8.
- Beispiele des Guten aus der Geschichte aller Zeiten und Völker von Ewald. Stuttgart. 3 Thle. 8.
- Columbus von Fr. Hoffmann. Wesel 1846. 8.
- Cortez von Hoffmann. Wesel 1847. 8.
- Gotthelf. Erzählungen aus der Schweiz. Berlin 1850. 2 Bde. 8.
- Lohmayer. Die Krämerin von Hagenhill. Landshut 1850. 8.
- Hoffmann. Was Gott thut ist wohlgethan. Wrietzen a. O. 8.
- Wildenhahn. Vier sinnige Erzählungen. Stuttgart. 8.
- Rienitz. Neue Volksbücher. Berlin. 8.
- Körper. Der Missionair, eine Originalerzählung. Nürnberg. 12.
- Körper. Toussaint l'Ouverture. Nürnberg. 12.
- Körper. Indien. Eine Erzählung. Nürnberg 1844. 12.

Körber. Die Ansiedler David Cover und seine Söhne. Nürnberg. 12.

Körber. Dr. v. Spix und Dr. v. Martius Reise in Brasilien. Nürnberg. 12.

The mirror of literature, amusement and instruction. London 1829-36. 8 Vol. 8.

C. Stille. Sammlung ausgez. lyrischer Poesieen der neuesten englischen Dichter. Bremen 1832. 8.

Thomson. The Seasons. Gotha 1806. 8.

O. Goldsmith. The citizen of the world. Leipzig 1834. 2 Vol. 8.

The works of Sheridan. Leipzig 1825. 8.

Bulwer. Devereux. Leipzig 1834. 8.

Bulwer. Pelham. Leipzig 1834. 8.

The Hunchback by J. S. Knowles. Jena 1836. 8.

Warren. Diary of a late Physician. Leipzig 1844. 8.

M. Edgeworth. The grateful Negro, to-Morrow. Paris 1837. 16.

Love in a village. A comic opera by Birckerstaff. London. 8.

A new way to pay old debts. A comedy by Massinger. London. 8.

Midas. A burletta by O'Hara. London. 8.

High life below stairs. A farce by Townley. London. 8.

No followers by Oxenford. Leipzig 1841. 16.

Sudden thoughts by Wilks. Leipzig 1838. 16.

A quiet day by Oxenford. Leipzig 1838. 16.

My fellow clerk by Oxenford. Leipzig 1838. 16.

- The spitalfields weaver by Bayley. Leipzig 1838. 16.
 A day well spent, by Oxenford. Leipzig 1839. 16.
 The ringdoves by Mathews. Leipzig 1838. 16.
 Why did you die? by Matthews. Leipzig 1839. 16.
 Shocking events by Buckstone. Leipzig 1839. 16.
 How to pay the rent, by Power. Leipzig 1842. 16.
 Barnaby rudge by Selby and Melville. Leipzig
 1841. 16.
- Merry wives of Windsor by Shakspeare. Lon-
 don. 16.
- Othello by Shakspeare. London. 16.
- Much ado' about nothing by Shakspeare. Lon-
 don. 16.
- Bon ton by Garrick. London. 16.
- The man of the world by Macklin. London. 16.
- Who's the dupe? by Mrs. Cowley. London. 16.
- The suspicious husband by Hoodly. London. 16.
- She stoops to conquer by Goldsmith. London. 16.
- The apprentice by Murphy. London. 16.
- Beauchamp by James. Leipzig 1846. 12.
- Heidelberg by James. Leipzig 1846. 12.
- Memoirs of a femme de chambre by Lady Bles-
 sington. Leipzig 1846. 12.
- The privateers man by Marryat. Leipzig 1846. 12.
- Ellen Middleton by Lady Fullerton. Leipzig
 1846. 12.
- Chambers history of the english language and lit-
 terature. Edinburgh 1847. 8.
- Melford englisches phraseologisches Wörterbuch.
 Leipzig 1852. 8.
- Sam. Johnson. Dictionary of the englisch lan-
 guage. Heidelberg 1828. 2 Vol. 8.

- Mariboe. Stories selected from the history of
England. Kjöbenh. 1845. 8.
- Hedley. Anviisning til at lære det engelske Sprog.
Bergen 1851. 8.
- Hedley. The London mercantile Correspondent.
Leipzig 1836. 8.
- Sadler. The art of polite Correspondence english
and german. London. 8.
- Sporschil. Ausführliche Schulgrammatik der eng-
lischen Sprache. Leipzig 1838. 8.
-

- Beranger. Chansons. Bruxelles 1841. 16.
- Chateaubriand. Atala. René. Bruxelles 1836. 16.
- Chateaubriand. Voyages en Amerique et en Ita-
lie. Bruxelles 1837. 2 Tom. 16.
- Chateaubriand. Essais sur la litterature anglaise.
Bruxelles 1836. 2 Tom. 16.
- Oeuvres de Delavigne. Bruxelles 1832. 4 Tom. 16.
- Girardin. L'Allemagne politique et litteraire.
Bruxelles 1845. 16.
- Guizot. Cours d'histoire moderne. Bruxelles
1839-44. 6 Tom. 16.
- Guizot. Histoire de la revolution d'Angleterre
jusqu' à la mort de Charles I. Bruxelles
1842. 2 Tom. 16.
- Lamartine. Oeuvres diverses. Bruxelles 1836.
2 Tom. 16. 2 Expl.
- Lamartine. Voyage en Orient. Bruxelles 1838.
4 Tom. 16.
- Lamartine. La chute d'un Ange. Bruxelles 1838.
2 Tom. 16.

- Loeve-Weimar. Histoire de la littérature française. Bruxelles 1838. 16.
- Mignet. Histoire de la révolution française. Bruxelles 1838. 2 Tom. 16.
- Segur. Histoire de Napoleon et la grande-armée pend. 1812. Bruxelles 1837. 2 Tom. 16.
- Thierry. Histoire de la conquete d'Angleterre par les Normands. Bruxelles 1835. 4 Tom. 16.
- Sue. Mathilde ou memoires d'une jeune femme. Cologne. 12.
- de Vigny. Stello ou les diables bleus. Bruxelles 1837. 16.
- Villemain. Histoire de Cromwell. Bruxelles 1830. 2 Tom. 16.
- Bernardin de St. Pierre. Paul et Virginie. Quedl. et Leipzig 1843. 8.
- Wolff. La France poetique oder poetischer Hausschatz der Franzosen. Leipzig 1843. 8.
- Rothe. Les romans du Renard. Paris 1845. 8.
- Ploetz. Französisches Elementarbuch. Erster Cursus. Berlin 1849. 8.
- Stieffelius. Nouvelle grammaire française. Berlin 1849. 8.
- Ahn. Practischer Lehrgang der französischen Sprache. Köln 1851. 8.
- Abrahams franske Sproglære. Kjöbenh. 1845. 8.
- Dictionaire de l'Academie française. Bruxelles 1845. 4.
- Becherelle. Grammaire française. Paris 1850. 8.
- Lüdger. Lettres de commerce, traduites par Stehr. Hambourg 1826. 8.
- Noël. Anleitung zur richtigen Aussprache des Französischen. Dessau 1838. 8.

- Stehr. Anleitung zum Uebersetzen aus dem Deutschen ins Französische. Hamburg 1835. 8.
- Le more de Venise, Othello, par Schakspeare, trad. par. Alf. de Vigny. Paris 1830. 8.
- Dix années d'exil par Madame de Staël. Bruxelles 1830. 8.
- Corinne ou l'Italie par Madame la Baronne de Staël. Paris 1820. 2 Bde. 8.
- Echos lyriques, Poesies trad. de l'Allemand en Français par E. Borel. Stuttgart et Tübingen 1840. 8.
- Contes arabes tirés des mille et une nuits par Henri. Leipzig 1810. 8.
- L'insurrection. Poème aux Parisiens par Barthélemy et Mery. Stuttgart 1830. 8.

Naturwissenschaften und Mathematik.

- Romberg. Polytechnisches Journal. Hamburg 1838, 1839 u. 1840. 3 Bde. 4.
- Polytechnisches Centralblatt, herausgeg. von Hülsze und Schmedermann. Leipz. 1850-1851. 2 B. 4.
- *De skandinaviske Naturforskeres 5te Møde. Kjöbenhavn 1849. 8.
- Thomsens Veiledning i den præparative Chemie. Kjöbenhavn 1853. 8.
- Histoire philosophique du monde primitif. Paris 1795. 7 Tom. 8.
- Eschricht. Das physische Leben, in populären Vorträgen. Berlin 1852. 8.
- Lüben. Leitfaden in der Naturgeschichte in 4 Cursen. Berlin 1846-51. 8.

- Oken. Allgemeine Naturgeschichte mit color. Abbildungen. Stuttgart 1833-41. 13 Bde 8. und 2 Bde gr. 4.
- Lange. Haandbog i den danske Flora. Kjöbenhavn 1851. 8.
- A. Herr. Handbuch der Mineralogie. Frankfurt a. M. 1845. 8.
- Sasz. Erstes Uebungsbuch fürs schriftliche Rechnen. Altona 1850. 8.
- Sasz. Zweites Uebungsbuch fürs schriftliche Rechnen. Altona 1851. 8.
- Sasz. Resultate zum zweiten Uebungsbuche. Altona 1850. 8.
- Simesen. Grundriss der elementaren Algebra. Hamburg 1852. 8.
- Euler. Vollständige Anleitung zur Algebra. 2 Thle. Lund 1771. 8.
- Jetze. Auf dem Felde und Papier ohne Winkelmesserinstrumente alle Winkel zu messen. Breslau u. Leipzig 1776. 8.
- Weisbach. Lehrbuch der Ingenieur- und Maschinen-Mechanik. Braunschweig 1845-50. 3 Thle. 8.
- Lyell. Grundsätze der Geologie, übersetzt von Hartmann. Weimar 1841-43. 3 Bde. 8.
- Gräfe. Naturgeschichte der drei Reiche. Berlin 1841. 2 Bde. 8.
- Bloch. Naturgeschichte der Fische Deutschlands. Berlin 1783. 3 Thle in 1 Bd. und 1 Bd. Abbild. 8.
- Lentz. Gemeinnützige Naturgeschichte. Gotha 1835. 2 Bde. 8.

- Schubert. Die Geschichte der Natur. Erlangen 1835. 3 Bde. 8.
- Bertuch. Bilderbuch für Kinder. Weimar 1795. 17 Bde. 4.
- Biblische Naturgeschichte. Calw 1842. 8.
- Alex. v. Humboldt. Kosmos. Stuttgart und Tübingen 1845-1851. 3 Bde. 8.
- Fischer. Physicalisches Wörterbuch. Göttingen 1798-1823. 8 Bde. 8.
- Th. Graham. Lehrbuch der Chemie, bearbeitet von Otto. Braunschweig 1840. 2 Bde. 8.
- Becquerell. Elemente der Electrochemie. Erfurt 1845. 8.
- Mulder. Physiologische Chemie, aus dem holländischen von Moleschott. Heidelberg 1846. 8.
- Biot. Traité de Physique. Paris 1816. 4 Bde. 8.
- Radicke. Handbuch der Optik. Berlin 1839. 2 Bde. 8.
- Pouillet. Elemens de Physique experimentale. Paris 1837. 2 Bde. 8.
- H. C. Ørsted. Aanden i Naturen og samlede Værker. Kjöbenhavn 1850-52. 9 Bd. 8.
- Liebig's chemiske Breve i dansk Oversættelse. Kjöbenhavn 1845. 8.
- Baumgartner. Die Naturlehre. Achte Auflage. Wien 1845. 8.
- P. Th. Riess. Die Lehre von der Reibungselectricität. Berlin 1853. 2 Bde. 8.
- Elsner. Leitfaden der qualitativ-chemischen Analyse. Berlin 1844. 8.
- Schubarth. Elemente der technischen Chemie. Berlin 1835. 2 Bde. 8. mit 20 Kpftafeln. fol.

Forchhammer. Lærebog i Stoffernes ahnindelige
Chemie. Kjöbenhavn 1842. 8.

Astronomischer Bilderatlas. Stuttgart 1852. 4.

* Simesen. Om den nöiagtige Bestemmelse af
Hovedets Störrelse og Form. Særskilt Aftryk
af Videnskabernes Selskabs Skrifter. Kjöben-
havn 1846 og 52. 2 Hefter. 4.

Schul- und Zeit-Schriften.

F. Körner. Die Bedeutung der Realschulen.
Leipzig 1851. 8.

Carl Peter. Der Geschichtsunterricht auf Gym-
nasien. Halle 1849. 8.

Huther. Der Religionsunterricht in den Gymna-
sien. Rostock 1848. 8.

Scheibert. Das Wesen und die Stellung der
höheren Bürgerschule. Berlin 1848. 8.

Pahn. Ueber Zweck, Umfang und Methode des
Unterrichts in den classischen Sprachen auf
Gymnasien. Leipzig 1848. 8.

Weisz. Erfahrungen und Rathschläge aus dem
Leben eines Schulfreundes. Halle 1835. 8.

F. Cramer. Geschichte der Erziehung und des
Unterrichts. Elberfeld 1832. 2 Bde. 8.

Schöne. Schulreden. Halle 1847. 8.

Schmidt. Gedanken über Staat, Kirche und
Schule. Kiel 1848. 8.

Droysen. Denkschrift das Schulwesen der Stadt
Kiel betreffend. Kiel 1847. 8.

Steffenhagen. Zur Reform der deutschen Gym-
nasien. Berlin 1848. 8.

- Entwurf einer Schulordnung für die Landschulen
Schleswig-Holsteins. Kiel 1849. 8.
- Salgo. Vergangenheit und Zukunft der Philologie.
Leipzig 1835. 8.
- Schleiermacher's Erziehungslehre von C. Platz.
Berlin 1849. 8.
- Raumer. Geschichte der Pädagogik vom Wieder-
aufblühen der classischen Studien bis auf
unsere Zeit. Stuttgart 1843. 3 Bde. 8.
- O. Klopp. Die Reform der Gymnasien. Leipzig
1848. 8.
- W. Scheele. Alte und neue Bildung. Elbing
1852. 8.
- Kützing. Die Naturwissenschaften in den Schulen.
Nordhausen 1850. 8.
- Wiese. Deutsche Briefe über englische Erziehung.
Berlin 1852. 8.
- Mützell. Zeitschrift für das Gymnasialwesen. Berlin
1849-52. 3ter, 4ter, 5ter und 6ter Jahrgang. 8.
- Literarisches Centralblatt für 1851 und 1852. 4.
- Skolens Reform, udgiven af Milo og Schneekloth,
Kjöbenhavn 1850-52. 1ste, 2den og 3die
Aargang. 3 Bd. 8.
- Mager's pädagogische Revue für 1852. 8.
- Sohlmann. Nordisk Tidsskrift. Hefte 1-10. Stock-
holm 1852-53. 8.
- Vogel und Körner. Die höhere Bürgerschule.
Erster Jahrgang. 1852. 8.
- * Universitetets Indbydelsesskrift til Kongens
Füdselsdag. Kjöbenhavn 1852. 4.
- * Danske Skoleprogrammer for 1845-1852.
- * Preussische Schulprogramme für 1845-1852.
-

Theologie und orientalische Litteratur.

- Studer. Das Buch der Richter, grammatisch und historisch erklärt. Bern 1842. 8.
- Hafner. Bedeutung der Tempora zweizeitiger Sprachen. Neuburg 1849. 4.
- Osiander. Commentar über den ersten Brief Pauli an die Korinthier. Stuttgart 1847. 8.
- Gesenius hebräische Grammatik. Leipzig 1848. 8.
- De Wette. Exegetisches Handbuch zum neuen Testament. Leipzig 1845. 5 Bde. 8.
- Evangelische Mission (mit einer Weltcharte). Basel 1845. 8.
- Kurtz. Biblische Geschichte. Berlin 1850. 8.
- Bibl. Geschichten mit Abbildungen. Calw 1845. 8.
- Palmer. Evang. Catechetik. Stuttgart 1844. 8.
- Martensen. Mester Eckart, et Bidrag til at oplyse Middelalderens Mystik. Kjöbenhavn 1851. 8.
- Martensen. Den christelige Dogmatik. Kjöbenhavn 1850. 8.
- Kähler. Dritter Lutherischer Katechismus. Kiel 1849. 8.
- C. J. Nitzsch. Practische Theologie. Bonn 1847. 2 Bde. 8.
- Diedrich. Die christliche Glaubenslehre. Halle 1848. 2 Bde. 8.
- Diedrich. Hülfsbuch für den Religionsunterricht. Halle 1844. 8.
- Götz. Religionsvorträge. Leipzig 1847. 8.
- Schnaase. Christliche Morgen- und Abendfeier. Berlin 1843. 8.
- Tzschirner. Der Fall des Heidenthums. 1ster Bd. Leipzig 1829. 8.

Carl Beck. Das Christenthum nach seiner Geschichte und Lehre. Stuttgart 1852. 2 Hefte. 8.

Rechtswissenschaft.

Statutum der Stadt Flensburg, oder das ihr von Voldemar IV. im Jahre 1284 verliehene Stadt-Recht. 4.

Philosophie.

Das Buch der Weltweisheit. Leipzig 1851. 2 Bde. 8.

Ritter. Geschichte der Philosophie. Hamburg 1836. 9 Bde. 8.

Trendelenburg. Logische Untersuchungen. Berlin 1840. 2 Bde. 8.

H. Steffens. Christliche Religionsphilosophie. Breslau 1839. 2 Bde. 8.

Musik.

Leitfaden beim Unterricht im Gesang für Tenor und Bass. Erlangen. 4.

Rungenhagen. „Lobe den Herrn.“ Partitur und Stimmen. Fol.

Theomele. Auswahl vorzüglicher Lieder und Gesänge. Gütersloh. 1 Bd. qu. 4 und 1 Bd. 8.

Archiv für den Chorgesang. Partitur. Gütersloh 1837-40. 3 Jahrgang. Qu. 4.

Bertelsmann. Sammlung von Chören für Männerstimmen. Gütersloh. 4.

- Apel. Antiphonarium 1845. Qu. 4.
 Christliches Schulgesangbuch mit zweistimmigen
 Melodien. Calw 1843. 8. 5 Exempl.
 Jacob. Der kirchliche Sangerchor. 1ster Theil.
 Essen 1845. 4.
 Rinck. Abendmahlsfeier fur Sopran, Alt und
 Bass. Qu. 4.
 Rinck. Weihnachtscantate. Qu. Fol.
 Rinck. Das Vaterunser. Qu. Fol.
 Erk's Volkslieder. 1stes Heft. Qu. 8.
 Erslev. Tredive tostemmige Sange. Kjobenhavn
 1850.
- Bemerk. Die mit einem * bezeichneten Werke sind der
 Schulbibliothek geschenkt worden.

Der
naturwissenschaftliche Apparat
der
Gelehrten- und Real-Schule
in Flensburg.

Ein Verzeichniss derjenigen Gegenstände, welche bis jetzt für die von Seiner Majestät dem Könige unterm 2ten October 1851 und 13ten Januar 1853 zur Anschaffung einer naturwissenschaftlichen Sammlung und Erweiterung der Schulbibliothek allergnädigst bewilligten 1500 Rbthlr. angeschafft sind.

Physische und chemische Apparate und Instrumente.

Mechanische Physik.

- Eine Marmorplatte mit elfenbeinerner Kugel.
- Ein Hebel.
- Rollen und Flaschenzüge mit Stativ.
- 12 Gewichte mit Haken.
- Eine Schraube ohne Ende.
- Eine archimedische Wasserschnecke.
- Eine schiefe Ebene mit Wagen und Gewichten.
- Boyles Ventil.
- Eine hydrostatische Wage.
- Ein Satz Apothekergewichte.
- Ein Satz Grammgewichte.
- Ein Metallcylinder mit eng schliessendem Gehäuse.
- Zwei communicirende Röhren mit Eintheilung.
- Ein Aræometer nach Nicholson.
- Ein Aræometer mit eingetheilter Scala.
- Ein hohes Cylinderglas dazu.
- Ein Stativ mit Haarröhrchen.
- Zwei convergirende Platten zu Capillarversuchen.
- Ein Orsted'scher Apparat zur Zusammendrückung des Wassers.
- Ein Barometerrohr mit eisernem Hahne und Glas-tasse.

- Eine doppeltwirkende Luftpumpe.
 Eine Glocke dazu.
 Ein Glass zum Blasensprengen.
 Eine Flasche mit Hahn zur Luftwägung.
 Ein Wasserhammer.
 Zwei Hahnmodelle aus Holz.
 Eine Windbüchse.
 Eine Compressionspumpe.
 Eine Wasserwage.
 Eine Atwoodsche Fallmaschine mit Pendel.
 Eine Centrifugalmaschine mit drei dazugehörenden
 Apparaten.
 Ein Stossapparat nach Mariotte.
 Ein einfacher Heber.
 Ein Doppelheber mit Saugröhre.
-

Akustik.

- Ein Tonmesser nach Chladni.
 Ein Messingrohr mit Stöpsel und Stimmgabel.
 Zwei Messingplatten zu Klangfiguren, mit Bogen
 und Stativ.
 Ein Monochord.
 Eine durchlöcherete Scheibe nach Seebeck.
-

Wärme.

- Ein gewöhnliches Thermometer mit doppelter Ein-
 theilung, nach Fahrenheit und Reaumur.
 Ein sehr feines Thermometer mit $\frac{1}{10}$ Graden.
 Ein Pyrometer.

- Ein Indexthermometer mit Stange.
 Ein thermoelectrischer Apparat nach Melloni.
 Ein cubisches Gefäss mit verschiedenen Seitenflächen.
 Ein Kryophor.
 Eine Æolipila oder Dampfkuugel.
 Ein Papinianischer Topf.
 Ein Regennmesser mit Messglas.

Licht.

- Ein Photometer.
 Zwei Winkelspiegel.
 Ein Nivellirspiegel.
 Ein Glasprisma.
 Ein isländischer Doppelspath.
 Ein do., senkrecht auf der Axe geschliffen.
 Ein Apparat zu Newtons Farbenringen.
 Zwei Brennspeigel auf Stativen.
 Eine Farbenscheibe mit Kreisel.
 Ein Fernrohr mit Rochons Micrometer.
 Ein Nörrembergs Polarisationsinstrument.
 Ein Fernrohr mit Microscop und Boussole.

Electricität, Magnetismus und physische Astronomie.

- Ein Panelectricon.
 Eine galvanische Batterie mit 6 grösseren Kupfer- und Zinkelementen.
 Eine galvanische Säule aus 100 Plattenpaaren.

- Eine galvanische Batterie aus 6 Kohlen-Zink-Elementen.
 Ein Paar Magnetstangen.
 Eine Declinationsnadel.
 Eine Inclinationsnadel.
 Ein electromagnetischer Multiplicator.
 Eine Glasröhre mit unwundener Kupferspirale.
 Ein Electromagnet.
 Eine Inductionsrolle.
 Ein galvanischer Decompositionsapparat für Wasser.
 Ein electromagnetischer Pumpenapparat.
 Eine magneto-electrische Rotationsmaschine.
-

Ausserdem besitzt die Schule von früheren Zeiten her :

- Eine grosse, aber ganz unvollständige Scheiben-Electrisirmaschine mit mehreren, kleineren electrischen Apparaten. (Sie hat wegen Mangel an Platz noch nicht in gehörige Ordnung gebracht und benutzt werden können.) und
 Ein Planetarium.
-

Chemie.

- Ein chemischer Ofen.
 Eine Spirituslampe nach Berzelius.
 Eine gläserne Spirituslampe.
 Ein hölzerner Retortenhalter.
 2 Reibschalen mit Pistillen.
 Ein Löthrohr.
 2 Woulffische Flaschen.
 6 Tiegel.

4 Retorten mit Tubulus.

8 Kolben.

11 Cylindergläser.

6 Filtrirbecher.

4 Glastrichter.

24 Flaschen.

Gummiplatten, Glasröhren, Kupferdrath etc.

Naturgeschichtliche Gegenstände.

Getrocknete Korallen:

16 Species, zu den Gattungen: *Fungia*, *Oculina*, *Mæandrina*, *Manicina*, *Merulina*, *Madrepora*, *Heteropora*, *Pocillopora*, *Millepora*, *Tubipora*, *Melitæa*, *Alcyonium* und *Gorgonia* gehörend.

Getrocknete Bryozoen und Hydroiden

5 Species zu den Gattungen: *Sertularia*, *Flustra*, *Myriozoon*, *Rctepora* und *Eschara* gehörend.

Getrocknete Echinodermata:

10 Species, zu den Gattungen: *Cidaris*, *Echinus*, *Spatangus*, *Echinocyamus*, *Asterias* und *Ophiura* gehörend.

Strahlenthiere in Spiritus:

14 Species, nämlich: *Echinus* sp., *Ophiothrix fragilis*, *Asteracanthion glaciale*, *Cucumaria frondosa*, *Sertularia pumila*, *Pelagia* sp., Al-

cyonium digitatum, Pennatula phosphorea,
Coryne squamata, Nigritina sp., Tubularia sp.,
Cucumaria sp., Actinia sp., Velella sp.

Weichthiere in Spiritus :

6 Species, nämlich : Salpa zonaria, Mya arenaria, Acera bullata, Clione borealis, Clio pyramidata, Hyolæa longirostris.

Insecten.

I. Coleoptera.

CICINDELETAE.

Megacephala : carolina.

Cicindela : campestris 4, hybrida 2, maritima 3, germanica, tortuosa, 6 punctata, albipennis, sinuata, scalaris, maura, luctuosa, ægyptica, catena, chinensis 2, aurulenta.

CARABICI.

Elaphrus : cupreus, riparius 2.

Natiophilus : aquaticus 2, biguttatus 2.

Blethisa : multipunctata.

Tachypus : flavipes 2, pallipes.

Bembidium : bipunctatum, Andrea, striatum.

Leja : pygmaea 2, terminata, guttula assimilis ?

Notaphus : ustulatus.

Stenolophus : meridianus, vaporariorum.

Peryphiis : rufipes, rupestris 3, tibialis.

Lopha : 4 guttata 2, 4 maculata 4, 4 pustulata ?

Trechus : 4 striatus 2, rubens, ruvularis ? seculis 2.

Anchomenus : prasinus 2, oblongus, albipes.

Angonum : ridicum 2, moestum 2, picipes 2, marginatum, 6 punctatum, parumpunctatum 2, rotundatum, gracilis 2.

Synuchus : vivalis.

- A m a r a** : aulica 2, fulva, apricaria 2, eurinota, vulgaris 2,
 communis 2, bruomea, trivialis 2, plebeias 2,
 lata, tibialis 2, familiaris.
- O o d e s** : helopioides 2.
- B a d i s t e r** : bipustulatus 4.
- L i c i n u s** : silphoides.
- Z a b r u s** : gibbus.
- H a r p a l u s** : aeneus 2, limbatus 2, tardus, binotatus, ru-
 ficornis ?
- A b a x** : striola.
- P a t r o b u s** : melanuris 2, nigrita 2, minor, anthracinus.
- P t e r o s t i c h u s** : oblongopunctatus 2,
- P l a t y s o m a** : nigra 2.
- A r g u t o r** : vernalis, strenuus, pullus 2.
- L e b i a** : chlorocephala 2.
- D r o m i u s** : 4 maculatus 2, agilis, liniaria, 4 notatus.
- O e d a c a n t h a** : melanura.
- P a g o n u s** : halophilus.
- C e p h a l o t e s** : vulgaris 2.
- S c a r i t e s** : pyracmon.
- C l i v i n a** : fossor 2.
- E p o m i s** : rufipes.
- D y s c h i r i u s** : thoracicus, gibbus 2.
- S t o m i s** : punicatus.
- S i a g o n a** : depressa.
- P o e s i l u s** : cupreus 2, coeruleescens 2, lepidus 2, punc-
 tatus.
- C y c h r u s** : rostratus 2.
- C a l o s o m a** : sycophanta 2, inquisitor 2.
- S p h o d r u s** : leucophthalmus.
- C a l a t h u s** : cisteloides 2, fuscus 2, fulvipes 2, microp-
 terus, frigidus, indagator 2.
- A n t h i a** : labia.
- G a l l e r i t a** : americana.
- C h l a e n i u s** : nigricornis 2, vestitus.
- P r o c e r u s** : scabrosus.
- P l a t y n u s** : angusticollis.
- P r o c r u s t e s** : coriaceus.
- C a l l i s t u s** : lunatus.

Ophonus: puncticollis, pubescens, germanus.

Brachinus: crepitans.

Cymindis: humeralis.

Carabus: intricatus 2, glabratus 2, violaceus 2, catenulatus 2, convexus 2, hortensis 2, nemoralis 2, granulatus 2, cancellatus 2, clathratus 2, arvensis 2, nitens 2, auratus 2, auronitens, preisteri.

Teflus: Meyerlei.

Nebria: livida 2, lateralis 2, brevicollis 2, fuscata 2, crux major 2.

Loricera: aenea 2.

Pogonophorus: spinilabris, rufescens, rufomarginatus.

Omophron: limbatus 2.

HYDROCHANTARI.

Dytiscus: latissimus 3, marginalis 4, dimidiatus 4, punctulatus 4, conformis, limbatus 4, lapponicus, sulvatus 4, canaliculatus 4, striatus, fuscus, stagnalis, transversalis.

Hypneri: immarginatus? dolobratus 2, lateralis? cinereus, zonatus 2, laevigatus, griseus, sticticus.

Colymbites: agilis 2, collaris? bipunctatus 2, notatus, sturmii 2, abbreviatus, maculatus 2, uliginosus, fuliginosus 2, ater 2, fenestratus? carbonarius? femoralis.

Laccophilus: minutus.

Noterus: crassicornis.

Hydroporus: inaequalis, reticulatus, planus 2, umbrosus, picipes, 12 punctulatus, lineatus? 6 punctulatus, alpinus, erythrocephalus, nigrolineatus.

Hyphidrus: ovatus.

Hygrobia: Hermanni.

Haliplus: impressus.

BUPRESTIDES.

Buprestis: gigantea 2, attenuata 2, vittata 2, micans, porcata 2, rutilans, cuprea 2, vulnerata 2, regia, fulminans, aurata, angularis, funesta, mariana, aenea, rustica, brevicornis, Dallmannii, impressa,

jucunda, tarda, 4 punctata, lacta, nitidula, bella, viridis, fascicularis, chrysis, tenebrionis, sternicornis, hirsuta, Helwegii, pennicillata.

Elaeter: noctilucus 2, porceatus 2, murinus 2, holocericeus, pectinicornis 5, castaneus 3, tessellatus, assimilis 2, cruciatus 2, aeneus 2, germanus 2, cyaneus 2, conspersus ? rufus, ruficaudis, sacciae, vittatus, subfuscus, niger 4, vulvipes 2, serraticornis ? minutus, bipustulatus, riparius 2, scrutator, intermedius (def.), distinctus, malliatus, fasciatus, signatus, oculatus, senegalensis, luminosus, cupreus, frenatus, cylindricus, atratus, pilosus, geminatus ? rufipes ? 2, cinetus, sanguineus 2, ephippium, praecustus 2, elongatus, ballcatus 2, pulchellus 2, nigrinus, ruficollis, trimaculatus, aterrimus 2, segetis, obscurus, sputator, marginatus, limbatus, fugax, bruncus.

Drapetes: 2 nicht bestimnte Species.

Campylus: linearis, mesomelus.

CEBRIONIDES.

Cebrio: gigas.

Rhipicera: marginata.

Atopa: cinerea, cervina.

Cyphon: pubescens 2, griseus 2, lividus 2, padi 2, melanurus.

Scyrtes: hemisphaericus.

LAMPYRIDES.

Lycus: rostratus, latissimus.

Homalisus: sanguineus, reticulatus, praecustus, aurora, 7 Brasilianer.

Lampyrus: noctiluca 4, vespertina, lineata, splendula, denticornis, 5 Brasilianer.

Telephorus: 14 Brasilianer unbest., pilosa, fuscus, rusticus, obscurus, pellucidus, nigricans 2, thoracicus, torquatus, flavilabris,, dispar 3, assimilis, melanurus, lituratus 2, Lapponia, testaceus 2, pallidus, paludosus, carolinus, fulvicollis, rufus, bimaculatus.

Silis: denticollis.

Malthinus: faveolus, biguttatus.

MELYRIDES.

Malachius: aeneus, bipustulatus 2, fasciatus 2, pulicarius 2, laetus, equicstris, sanguinolentus.

Melyris: viridis, abdominalis 2.

Dasytes: coeruleus 2, flavipes 2, autis, plumbeus, niger, 1 Bras. unbest.

LYMEXULA.

Hylecoetus: dermestoides, moro.

CLERII.

Tillus: elongatus 2,

Thanasimus: formicarius 2.

Clerus: apiarius 2, alvearius, 8 punctatus.

PTINIORES.

Ptilinus: pectinatus.

Anobium: tessellatum 2, pertinax 2, striatum 2, panicum, molle, abietis? castaneum?

Ptinus: imperialis, fur 2, crenatus, fasciatus, Scotias.

STAPHYLIONII.

Oxyporus: rufus.

Staphylinus: naxillosus 2, hirtus 2, nebulosus 2, murinus 2, pubescens 2, olens 2, similis 2, aeneocephalos 2, aeneicollis 2, erythropterus 2 (caesareus), castanopterus, morio, badius, splendens 2, laminatus 2, bipustulatus 2, variabilis 2, mauro-rufus, aeneus 2, nitidus 2, politus 2, varius 2, marginatus, fimetarius, albipes, tristis, dicorus.

Omalium: rivulare, deplanatum 2.

Xantholinus: fulminans, pyropterus, ochraceus.

Lathrobium: elongatum 2, fulvipenni 2, brunnipes, lineare 2, 1 Bras.

Paederus: riparius, ruficollis.

Stenus: Juno 2, oculatus 2, biguttatus.

- Oxytelus*: morsitans, coclatus 2, cannatus, tricornis
piccus.
- Anthophagus*: caraboides, dichrous.
- Aleochara*: nana, nitida 2, limbata 2, canaliculata 2,
quisquiliarum.
- Tachinus*: atricapillus, rufipes 2, pullus 2, humeralis 2,
narginellus.
- Tachyporus*: marginatus 2, chrysomelinus 2, analis 2,
collaris, ruficollis, suturalis, pusillus.

NECROPHAGI.

- Necrophorus*: humator 2, germanicus, mortuorum 2,
vespillo 2, investigator 2, sepultor 2, maritimus.
- Necrodes*: littoralis.
- Silpha*: reticulata 2, obscura 2, atrata 2, opaca 2, cari-
nata 2, rugosa 2, sinuata 2, dispar 2, 4 punc-
tata 2, thoracica 2, laevigata.
- Peltis*: oblonga, ferruginea, grossa.
- Thymalus*: limbatus 2.
- Nitidula*: varia 2, bipustulata 2, sordida 2, colon 2,
discoidea 2, silacca ? obscura 2, strigata, de-
pressa 2, acnea 2, erythroga, pedicularia 2, im-
perialis 2.
- Cereus*: urticae 2, pedicularius 2.
- Micropeplus*: sulcatus.
- Byturus*: tomentosus 2.
- Ips*: 4 pustulata, ferruginea.
- Engis*: grandis, humeralis 2.
- Cryptophagus*: lycoperdi, cellaris, acutangulus, sub-
depressus, caricis ? ater ?
- Elmis*: acneus.
- Strongylus*: lutea, ferruginea, obscura ?
- Catops*: fornicatus, agilis, fuscus ?
- Sphaerites*: glabratus.
- Dermostes*: lardarius, vulpinus 2, laniarius 2.
- Attageus*: pellio 2, undatus 2, 20 guttatus.

BYRRHII.

- Throscus*: adstrictor 2.
- Anthrenus*: musacorum, verbasci 2.

Trinodes: *hirtus*.

Byrrhus: *pilula* 2, *ater*, *fasciatus* ? *ferrugineus*, *albo-punctatus* 2, *dorsalis* 2, *varius* 2, *acneus* 2, *semistriatus*, 2 von Guinea.

Hister: *unicolor* 2, *merdarius* 2, *brunceus* 2, *sinuatus* 2, *parvus*, *inaequalis* ? *bis-sexstriatus*, *purpurescens* 2, *bimaculatus*, *carbonarius* 2, 14 *striatus* 2, *nitidulus* 2, *acneus* 2, *conjungens*, *rotundatus*, *flavicornis*, *oblongus* ? *striatus* ?

Georyssus: *pygmaeus*.

Parnus: *prolificicornus* 2, *americanus* ? *natator* 2, *bicolor*, *marinus*, *indus*, *sulcatus*.

HYDROPHILII.

Hydrophilus: *piceus* 2, *caraboides* 2, *lateralis*, *fuscipes* 2, *minutus* 2, *globulus* 2, *orbicularis* 2, *melanocephalus* 2, *bicolor*, *griseus* 2 *affinis*, *luridus*, *truncatellus* 2, *olivaceus* 2.

Elophorus: *aquaticus* 2, *granularis* 2, *griseus* 2, *fennicus* 2, *nubilus* 2.

SPHAERIDIOTA.

Sphaeridium: *scarabacoides* 2, *marginatum*, *bipustulatum*, 4 *maculatum*, *melanocephalum*, *pygmaeus*, *haemorrhoidale*, *terminatum* ? *unipunctatum*, *atomarium*, *lugubre*, *merdarium*, *anale*.

COPROPHAGI.

Ateuchus: *semipunctatus*, *sacer*, *laticollis*, *variolosus*, *sanctus*, *guineensis*, *intricatus*.

Canthon: *squalidus* ? 2, *capistratus* ? *smaragdulus*, *Bacchus*, *cupreus*, *volvons* ?

Sisyphus: *Schaefferi*.

Gymnopleurus: *sinuatus*, *Dejeanii*, *flagellatus*, *pillularius*, *fulgidus*, *profanus*, *Koenigii*.

Onitis: *aygulus*, *Sphinx*, *bubatus*, *bison*, *Menalcas*, *Philemon*

Oniticellus: *flavipes*.

Copris: *carnifex*.

Phanaeus: *costus*, *tricornis*, *splendidus*, *floriger*, 1 Bras.
1 Mex.

Ontophagus: *molussus* 2, *Eridanus*, *Jacchus*, *lunaris* 2, *marginatus*, *Mimas*, *bucephalus*, *carolinus*, *capucinus*, *sagax*, *Isidis*, *Antenor* 2, *reflexus*, *seniculus* 2, *gazella*? *medius* 2, *nucticornis* 2, *fracticornis* 2, *coenobita* 2, *Schreberi* 2, *bonasus* 2, *auratus*, *harpax*, *Catta*, 12 unbest. Sp.

Psammодиус: *porcatus*, *elevatus*.

Lethrus: *cephalotes*.

Aphodius: *fossor* 2, *terrestris*, *foetens* 2, *fimetarius*, *eraticus* 2, *subterraneus* 2, *granarius* 2, *granum* 2, *inquinatus* 2, *sticticus* 2, *tesselatus*? 2, *sordidus*, *rufescens* 2, *niditulus* 2, *scybalarius* 2, *conspurcatus* 2, *haemorrhoidalis* 2, *merdarius* 2, *piceus* 2, *plagiatus*, *rufipes* 2, *nigripes* 2, *luridus* 2, *prodromus* 2, *contaminatus* 3, *testudinarius*? *sphaelatus*, *4maculatus*, *4pustulatus*.

GEOTRUPINI.

Glotrupes: *Typhoeus* 2, *stercorarius* 2, *sylvaticus* 2, *vernalis* 2, *hemisphaericus*.

SCARABAEIDES.

Trox: *horridus* 2, *gemmatus*? *sabulosus*, *arenosus* 2, *arenarius*, *suberosus*.

Scarabaeus: *dichotomus*, *claviger* 2, *centaurus* 2, *Pan* 2, *alocus*, *Gideon* 2, *Rhinoceros* 2, *Boas* 2, *nasicornis*, *aries* 2, *juvencus* 2, *Oromedon*, *Silenus* 2, *Talpa*, *punctatus* u. viele nicht bst. Ausländ.

Agacephali: *cornigera* 2.

Cyclocephala: *geminata*, *barbata*.

Melolontha: *Fulla* 2, *vulgaris* 2, *Hippocastani*, *pilosa* 2, *solstitialis* 2, *aequinoctialis* 2, *Falenii*, *alopex*, *mixta*, *signata*.

Anomala: *lugubris* 2.

Euclora: *aurata*, *viridis* 2, *symptuosa* 2, *silbophora* 2, *aulax*, *Frischii*, *Julii* var., 2 unbst.

Magrodactylus: *longimanus*, *suturalis*, 5 unbst.

- Gematis*: barbata, melanocephala, 14 unbest. Ausl.
Rhinaspis: Schrankii, 1 Brasil.
Anisonyx: ursus, crinitum.
Anisoplia: horticola 2, fructicola, arvicola 2, scutellata.
Omaloplia: brunnea, variabilis, strigosa.
Anoplognatus: viridiaeneus, Leachii.
Hoplia: farinosa, squamosa, argentea? aurcola, rupicola.
Pelidnota: glauca, cyanipes, punctata, m. unbst. Ex.
Macraspis: fucata, tetradactyla, emarginata, 3 Brasil.
Trichius: Eremita, nobilis 2, octopunctatus, limbatus 2, hemipterus 2, fasciatus 2, gallicus, piger, canaliculatus, lineatus, beryllina.
Popillia: viridicoerulea, acuminata, 2 unbst.
Rutela: histrio, lineola, 3 unbst.
Goliath: Bomplandii.
Macronata: bajula 2, chinensis 2, 2 unbst.
Cetonia: biloba, morio, aurata 2, aenea 2, maculata 2, marmorata 2, marginata 2, gagates 2, capensis 2, carnifex, interrupta, phillipensis, funesta, stictica 2, hirta, variegata, hirtella, orientalis 2, affinis, umbonola, elegans, inda, fastuosa, japonica, ornata, flavomaculata, fascicularis, nidita, versicolor, basalis, atomaria, m. unbst. Spes.

LUCANIDES.

- Sinodendron*: cylindricum 2.
Platycerus: caraboides.
Lucanus: cervus 2, parallelipedus 2, Hircus, Ibex.

PIMELIARIAE.

- Erodium*: gibbus.
Zophosis: acutus.
Pimelia: bipunctata 2, muricata 2, porcata, grossa, maculata.
Elenophorus: collaris.
Moluris: striata.
Tentyria: orbiculata.
Passalus: interruptus, barbatus, pentaphyllus, 9 unbst. Spes.
Anis: acuminata, reflexa, planata.

Eyrychora: ciliata.

Asida: grisea.

Tagenia: filiformis.

Scaurus: tristis, striatus 2, punctatus.

Sepidium: reticulatum, vittatum.

Blaps: obtusa 2, mortisaga 2, gages 2; austriaca, Okenii, 2 unbst. Spes.

TENEBRIONIDES.

Phylan: crenalus.

Pedinus: meredianus, glaber.

Chiroscelis: serratus.

Dendarus: javanus.

Opatrum: sabulosum 2, marginatum, fuscum.

Tenebrio: cupreus 2, molitor 2, morio 2, culinaris? obscurus.

Upis: sinuatus 2, nigrita, armatus, striatus, punctatus, 1 China.

Sarrotrium: muticum.

DIAPERIALES.

Hypophlacus: castaneus 2, depressus.

Diaperis: boleti — 1 Carolina.

Epilampus: violaceus.

Tetratoma: fungorum.

Boletophagus: crenatus 2, agaricola.

Anistoma: ferrugineum, cinnamomea, testacea, corticalis, humeralis.

Cossyphus: depressus, Hoffmannseggii.

HELOPII.

Epitragus: fuscus, 2 unbst. Spes.

Helops: glaber, longipes? violaceus 2, haemorrhoidalis 2, limbatus 2, caraboides 2, testaceus, marginatus, bifasciatus, 8 unbest. Spes.

Orchesia: micans.

Melandrya: serrata.

Hallomenus: flexuosus.

Hypulus: quercinus.

Lagria: hirta 2, villosa, speciosa, obscura, 3 unbst. Spe
 Nilio: lanatus.

PYROCHROIDES.

Anthicus: monocerus, floralis, antherinus.
 Uloma: taurus, 1 Guinea.
 Phaleria: castanea.
 Catopus: serraticornis.
 Pyrochroa: coccinea, rubens.

MORDELLIDES.

Ripiphorus: bimaculatus.
 Mordella: aculeata, 2 unbst.
 Anaspis: frontalis, flava, atra, thoracia.

HORLATES.

Horia: testacea.

CANTHARIDIDES.

Ceroce ma: Schaefferi, Mühlfeldii.
 Decatoma: lunata.
 Mylabris: Sidae 2, lavaterae 2, fasciata, Cichorii, punctum, cyaneescens, geminata, crocata, Bilbergi, 10punctata, fasciata, Hermanui, 3 unbst.
 Lydus: pallipennis.
 Oenas: afer.
 Lytta: vesicatoria, fumosa, vittata, atrata, ruficollis, m. unbst. Sp.
 Testraonyx: 4maculata, 3 Bras.
 Meloe: proscarabaeus, violaceus, scabrosus, brevicollis.
 Zonitis: pracusta.
 Nemognata: chrysomelina, vittata.

CISTELINAE.

Alleculae: morio.
 Cistela: ccramboides, sulphurea, bicolor, aeruginea, equestris, ruficollis.
 Oedemera: lepturoides, vittata, cyanea, thalassina, viridissima, virescens, lurida, flavescens, clavipes.

Mycterus: *curculionides*.

Rhinosimus: *roboris*, *planirostris*.

BRUCHINI.

Bruchus: *grauarius*, *pisii*, *cisti*, *scutellaris*.

Spermophagus: *canescens*.

Platyrhinus: *latirostris*.

Anthrribus: *scabrosus*, *varius*, *albinus*.

Gymnognathus: *ancora*.

Phlaeotragus: *Heros* 2.

Ptychoderes: *elongatus*.

CURCULIONIDES.

Apoderus: *coryli*.

Attelabus: *curculionides*, *melanocephalus*.

Rhynchites: *betuleti* 2, *violaceus* 2, *cupreus* 2, *aequatus* 2, *betulae* 2, *alliariae* 2, *minutus* 2, *nanus* 2, *populi* 2, *Bacchus*, *coeruleocephalus*.

Brentus: *anchorago*, *vulvulus*, *longimanus*, *bisulcatus*, *curvidens*, 2 Bras.

Arrhenodes: *dispar* 2, *latirostris*, 1 Bras.

Clacoderes: *radulirostris*, *flaviatus*, 2 Bras.

Brachycerus: *globosus*, *barbarus*, *obesus*, *undatus*.

Apion: *pomonae* 2, *craccae*, *rufirostre*, *vernale*, *aeneum*, *onopordi*, *atomarium*, *radiolum*.

Cleonus: *sulcirostris*, *albidus*, *trisulcatus*, *nebulosus*, *glaucus*, *obliquus*, *distincta*, *marmorata*, *capensis*.

Trachyphlaeus: *scabriculus*.

Brachysomus: *hirsutulus*.

Thylacites: *muricatus*, *pilosellus*, *coryli*, *cervinus*, *geminatus*.

Cenchroma: *squamosus*.

Menoctius: *valgus*.

Leptocerus: *decorus*, *rivulosus*, *bipes*, *longimanus*, 1 Bras.

Brachyderes: *incanus*.

Sitona: *canina*, *lineata*, *lineella*, *hispidula*, *tibialis*, *sulcifrons*.

Phyllobius: *pyri*, *argentatus*, *mali*, *oblongus*, *parvulus*, *maculicornis*, *smaragdinus*, 1 unbst. Sp.

- Polydrusus:** flavipes, undatus, cervinus, micans, sericeus.
Chlorophanus: viridis.
Eustalis: adamantinus, leucogaeus.
Entimus: imperialis, nobilis, splendidus.
Hipporhinus: caffer.
Chlorima: Rohrii, Spengleri, festiva.
Cyphus: gibbera, callirostris, 4spiuosus, latrumcularius, Spixii.
Platyomus: niveus, hystricosus.
Otiorynchus: ligustici, sulcatus, aeneopunctatus, picipes, oratus, laevigatus, hirticornis, raucus, setosus, maurus, gemmatus, niger.
Rembus: aurocineta.
Liophloeus: nubilus.
Hypsonotus: elegans, navicularis, scenicus, arachnoides, aulacus, dives, clavatus 2.
Barynotus: mercurialis, obscurus.
Hydronomus: alismatis?
Bagous: lutosus, lutulentus.
Bronchus: granulatus, verrucosus.
Phytonomus: miles? pollux, numicis, viciae? punctatus, polygoni, arundinis, nigrirostris, viridicollis.
Lepyrus: binotatus, colon.
Molytes: fuscomaculatus, germanus, flavomaculatus.
Hyllobius: abietis, pinastri.
Heilipus: onychinus, lactarius, tamarisci.
Pissodes: pini, notatus, piccae.
Anthonomus: ulmi, variabilis, pomorum.
Eriirhinus: festucae, nercis, equiseti, acridulus, punctum, taeniatus, tortrix, affinis, dorsalis.
Balaninus: nucum 2, villosus, salicivorus.
Dionychus: parallelogrammus, amulatus, platynotus, circumdatus.
Ameris: Dufrenoyi, Ynea, bellicosus.
Cryptorhynchus: Lapathi, hebes, pleuronecta, stigma, capistratus.
Amalus: scortillum.

Centorhynchus: 4 tuberculatus, 4 cornis, comari, castor, pericarpus, bucogaster, inconspiculus, geranii, assimilis, cysimi, contractus, atratulus, subrufus, pollimarius, trimaculatus, litura, didymus, troglodytes, rugulosus, chrysanthemus, subfasciatus, sisymbrii, sulcicollis. boraginis, riduatus? rubicundus, quereus.

Lixus: paraplecticus, turbatus? pulverulentus, hirticaudis, 2 unbst.

Larinus: rordus, cynarac.

Rhina: barbirostris 2.

Mecinus: semicylindricus.

Macromeris: crinitarsus.

Thamnophilus: pruni, pinastri.

Baris: T-albm.

Rhynchopus: hemipterus.

Calandra: paxarum, longipes 2, ferruginea, phoenicis, Schach, milis, picca, granaria, oryzae, 3 unbst.

Sipalus: guineensis.

Cossonus: cloratus.

Rhyncolus: chloropus:

Nanodes: Lythri

Orbitis: riparius.

Anoplus: plantari.

Gymnaetron: becabungae, campanulae, pascuorum, graminis.

Cionus: scrophularae, verbasci, thapsus, solani, fraxini.

Orchestes: fagi, ficis, scutellaris, viminalis, salicis, signifer, bifasciatus, decoratus, populi, lonicerae.

BOSTRICHINI.

Hylurgus: palliatus, ciniperda, ater.

Hylesinus: grandis, Bras.

Bostriehus: villosus, lineatus, typographus.

Platypus: cylindrus.

Apatc: capucina, clonata, 1 Guinea, 1 Brasilien, 6 denticata, limbata, ignata.

Psoa: viennensis.

XYLOPHAGA.

Cis: nitidus, boleti, cornus.

- Cerylon: histeroides?
 Lathridius: pubescens, porcatus.
 Mycetophagus: atomarius, 4 maculatus, variabilis,
 multipunctatus, castaneus.
 Rhyzophagus: dispar, 1 unbest. Sp.
 Bitoma: crenata.
 Lyctus: canaliculatus.
 Silvanus: 6 dentatus.
 Trogosita: mauritanica, gigas, aenea, 2 Guinea.

PLATYSOMATA.

- Parandra: gigas, 1 Bras.
 Cucujus: monilis.
 Uleoiota: flavipes.
 Notoxus: mollis.
 Corynetes: violaceus, rufipes, rufollis.

CERAMBYCINI.

- Spondylis: buprestoides.
 Prionus: coriarius 2, nitidus, maxillosus, dentatus,
 faber 2, palmatus, fuliginosus, imbricornis, un-
 cinatus 2, scabricornis, bilineatus, 2 Bras., 1 St.
 Thomas.
 Hammaticherus: heros 2, erdo.
 Dorcacerus: barbatus 2.
 Cerambyx: moschatus, festus, sericeus, micans, vitta-
 tus, nitens, longipes clavicornis, hirsuticornis,
 1 Guinea, 3 Bras.
 Purpuriceus: Kochleri, maculatus.
 Callichroma: alpina, baricornis, 1 Bras.
 Stenocorus: festivus, 4 maculatus, 6 maculatus, 1 Bras.
 Acrocinus: longimanus, scintifer.
 Trachyderes: rufipes, scinctus 2, dimidiatus, signa-
 tus, Biskii, striatu bicolor, 1 Bras.
 Lissonotus: 1 unbest. S. v. Bras.
 Monochamus: scalaris, ocellatus, rusticator, lignator,
 sutor, sartor, 1 Guinea.
 Pogonocherus: nebulus, fasciculatus, hispidus, pi-
 losus.

- Acauthocinus*: *aedilis* 2, *scorpio*, *depressus*, *ambulator*, *variegator*? *speculifer*? *fragifera*, *scspifer*, *V notatus*, *araneiformis*, *mobilicornis*, 1 Mex.
- Lamia*: *rubus* 2, *punctator*, *catenata*, *capensis*, 5 fasciata, *imperialis* 2, *curculionoides*, *aethiops*, *nebulosa*, *textor*, *reticulator*. Unbest. Guinea und Brasilien.
- Tetraopes*: *tornator*, *cordifer*, *gutturator*, *fronticornis*, *tristis*.
- Dorcadion*: *lineatum*, *pedestre*, *morio*? *fuliginator*, *holosericeum*, 2 unbest. Sp.
- Colobothea*: *leucospia*, 2 Bras.
- Saperda*: *carcharias*, *scalaris*, *populnea*, *cylindrica*, *nigripes*? *praecusta*, *annulata*, *violacea*, *accuminata*, *marmorea*, *oculata*, *cardui*, *tremula*, *virescens*, *molybdaena*? *violacea*, *smaragdula*? mehr. unbest.
- Gnoma*: *sanguinea*, 1 Guinea.
- Callidium*: *Bajulus* 4, *violaceum*, *variabile* 2, *sanguineum*, *striatum*, *luridum*, *rusticum*, *vittatum*, *alni*, 1 Bras.
- Obrium*: *bruneum*.
- Clytus*: *arietis* 2, *arcuatus*, *musticus*, *hyroglyphicus*, *ornatus*, *plebejus*, *conspicuus*, *acutus*, *detritus*, *annularia*, *hafniensis*, *massiliense*, mehrere unbest. Exot.
- Stenopterus*: *aurulentus*, *rufus*.
- Molorchus*: *abbreviatus*, *dimidiatus*.
- Certallum*: *ruficolle*.
- Rhagium*: *bifasciatus* 2, *inquisitor* 2, *mordax* 2, *indagator* 2.
- Toxotus*: *noctis* 2, *meridianus*.
- Pachyta*: 6 *maculata* 2, *collaris* 2, *virginea* 2, 8 *maculata* 2.
- Leptura*: *pubescens* 2, *melanura* 2, *ruficornis* 2, 4 *fasciata* 4, *armata* 4, *nigra*, *bipunctata*, *hastata*, *exclamationis*, *rubrotestacea* 2, *scutellata* 2, *sanguinolenta* 4, *livida*, *laevis*, *tomentosa* 2, *maculicornis*, *sanguinosa*, *virens*, 1 unbest. Germ.

SAGRAE.

Megalopus: sellatus, 2 unbest. Bras.

Sagra: purpurea, splendida, amathystina.

Donacia: crassipes, sagittariae, lemnac 2, dentipes 2, sericea, thalassina, affinis, nigra, discolor? sparganii, simplex, linearis, hydrochaeridis.

Haemonia: equiseti.

CHRYSOMELINAE.

Alurnus: 4 marginatus 2,

Hispa: sanguinicollis, atra, testacea, rosca, haemorrhidialis, 4 unbest. Exot.

Imatidium: turratum 2, 6 pustulatum 2, cyaneum, suturale 2, aeneum, platynota, variegatum, pugionatum, 19 unbest. Spec. Bras.

Cassida: murraca 2, equestris 2, rubiginosa, prasina? 2, vibex, nebulosa 2, obsoleta 2, nobilis 2, viridula, miliaris, exclamationis, hemisphaerica, 7 Guinea, 2 Mex. 4 Bras.

Adorium: 10 punctatum.

Galleruca: tanaceti 2, rustica, caprea 2, nymphaea, sagittariae 2, lineola, tenella, 4 maculata, dubia, cayenneensis, sanguinea, semiflava, abdominalis, viburni, alni, nigricornis, 12 Bras., 3 Guinea.

Orsodacna: chlorotica.

Auchenia: subspinosa.

Lema: merdigera 2, brunnea 2, asparagi, melanopa, cyanella 2, bivittata? 12 punctata, cyanipes, 6 Bras., 1 Guiana.

Luperus: flavipes, rufipes 2.

Haltica: oleracea, euphorbiae, atra, nemorum, 4pustulata, tabida, testacea, parvula, fermelica, bicolor, personata, limbata, speciosa, viele Exot. nament. Bras., rufipes, exoleta, nitidula, helxines, dulcamarae, occultans, spergulae? fulvicornis.

Doryphora: punctulata, histrio, aulica, reticulata, 6 Bras., chloropus, psitacina.

Timarcha: rugosa, tenebricosa, coriaria.

Chrysomela: staphyleae, polita, populi, tremulea 2,

collaris, sanguinolenta, limbata, carnifex, bulgharensis, aenea, graminis, fastuosa, varians, raphani, polygoni, grossa, cerealis, dorsalis, unbst. Bras., semistriata, gemellata, lamina, cochleariae, litura, dispar. rufipes, viminalis, marginata, analis, aucta, marginella, vitellinae, 1 Mex., 1 Tiflis, 1 Bras.

Podontia: 14 punctata 2, 1 China.

Helodes: phellandri.

Colaspis: sophiae, ruficus, lacta, testacea, flavipes, 3 Bras.

Eumolpus: cupreus, ignitus, compressicornis, preciosus, nitidus, fulgidus, surinamensis, cyaneus, auratus, obscurus, 2 Bras., 1 Guin.

Lamprosoma: 1 Bras. unbst.

Chlamys: monstrosa, bacca, 1 Bras. unbst.

Clythra: 4 punctata, 3 punctata, tridentata, cyanea, aurita, 4 maculata, longimanus, coerulea, bubos, 1 Tiflis, 1 Bras. unbst.

Cryptocephalus: lineatus, 6 punctatus 2, sericeus, nitens, nitidus, 1 Tiflis, 1 Bras, dispar, moraei, 10 punctatus, flavilabris, labiatus, minutus? 4 maculatus, congestus.

EROTYLINI.

Erotylus: abdominalis, 3 fasciatus, immaculatus? unicolor, giganteus, histrio, bimaculatus, surinamensis, 2 unbst. Bras.

Triplax: russica, aenea.

Phalacrus: corruscus, ulicis, testaceus.

COCCINELLIDAE.

Coccinella: marginata, renipustulata, bisputulata, 4 verrucata, marginata, aurita, marginella, lunata, vulpina, 3 cincta? ocellata, oblongoguttata, 16 guttata, 14 guttata, 14 pustulata, hieroglyphica, 11 punctata, 5 punctata, 7 punctata, bipunctata, ephippiata, variabilis, humeralis, impustulata, conglobata, 19 punctata, M-nigrum.

Seymnus: analis, frontalis.

Cacidula; *pectoralis*, 1 unbst. Sp.
Eumorphus; *immarginatus*.
Endomychus; *coccineus*.

II. Orthoptera.

LABIDURIDAE.

Forficula: *auricularia* 2, *minor*.

BLATTIDAE.

Blatta: *maderae* 2, *americana* 2, *australasiae* 2, *orientalis*? 2, *lapponica* 2, *germanica* 2, *petiveriana*, 4 unbst. Spec.

MANTIDAE.

Phasma: *calamus*, mehrere unbst. Spec.
Phyllium: *gigas*.
Mantis: *religiosa*, unbst. Spec.
Mantispa: *gongyloides*, *fausta*? *affinis*.

GRYLLIDAE.

Gryllotalpa: *vulgaris*, unbst. Exot.
Acheta: *campestris*, *domestica*, unbst. Spec. v. Guinea u. China.

LOCUSTORIAE.

Locusta: *myrtifolia*, *viridissima*, *verrucivora* 2.

ACRYDII.

Truxalis: *nasutus*? unbst. Spec.
Acrydium: *migratorium*, *stridulum*, *coerulans*, *grossum*, *viridulum*, *biguttulum*, *punctatum*, unbst. Sp.
Tetrix *subulata*.

III. Neuroptera.

LIBELLULINAE.

Libellula: *4maculata*, *depressa*, unbst. Spec.
Aeschna: *grandis*.

Agrion: virgo, puella 2.

PANORPIDAE.

Panorpa: communis, germanica.

EPHEMERIDAE.

Ephmera: vulgata.

HEMEROBIDAE.

Hemerobius: perla, chrysops, striatulus, fuscatus, ha-
laenoides.

Sialis: niger.

TERMITIDAE.

Termes.

PHRYGANIDAE.

Phryganea: grandis, varia, grisea, lutca, minuta.

IV. Hymenoptera.

a. Phlytiphaga.

TENTHREDINIDAE.

Cimbex: lutea, femorata, nitens, fasciata.

Tenthredo: Rossi, togata, viennensis, flavicornis, lu-
teicornis, mesomela, viridis, opaca, rufiventris,
maura 2, stigma, nassata, marginella, crassa,
abietis? 12punctata, germanica, pratorum, gib-
bosa? abdominalis, salicis? elegantula, lutea,
crocea, alni, pulverata, fulvipes? ovata, saliceti?
solitaria, rapae? glabrata, myosotidis, dimidiata,
spinarum, flaviventris, gerva, annulata, assimilis,
cphippium, cerasi, costalis, morio, aethiops, in-
tercus.

Hylotoma: ustulata, fuscipes, coerulescens, melonectara,
cnodis.

Lophyrus: pini.

Pamphilius: sylvaticus, campestris.

Xiphydria: camelus.

URO CERIDAE.

Urocerus: gigas, spectrum, juvenus.

Pimpla: accusator.

b. *Pupophaga*.

Evania: laevigata, appendigaster.

Faenus: jaculator.

Pelecinus: polycerator.

Chrysis: ignita, unicolor, splendidulus, cyaneus.

Hedychrum: regium, coeruleum.

Cleptes: scmiaurata.

Chalcis: clavipes.

Bracon: quercus tojae, 3 Guinea.

Ichneumon: molitorius, grossorius, ambulatorius, sarcitorius, mercatorius, nugatorius, vaginatorius, luctatorius, extensorius, instigator, conjunctor, examinador, concubitor, fasciata, extensor, strobiltellae, persuasoria, luteus, 1 Spes. Westindien.

CRABRONIDAE.

Lyrops: auratus.

Crabro: cribrarius, lapidarius, sinuatus.

Pemphredon: lugubris, geniculatus.

Mellinus: arvensis.

SPHEGIDAE.

Sphex: sabulosus, viaticus.

Chlorion: lobatum, ichneumoncum, 1 unbst. Spec. von China.

SCOLIETAE.

Scolia: ruffrons, 1 unbst. Spec. China, 1 Westind.

BEMBECIDES.

Bembex: trepanda.

Cerocris: avenaria, quadricincta.

Pompilus: viaticus, rufipes, capensis, 1 China.

Pepsis: ruficornis.

Larra: 1 Guinea.

Pelopoeus: lunatus, 1 Guinea.

MUTILLARIAE.

Mutilla: europaea 2, maura, 2 Bras., 1 Guinea,

FORMICANAE.

Formica: rufa.

Myrmica: rubra.

VESPARIAE.

Eumenes: javana, spinipes, muraria, parietum, 4 fasciata, 5 fasciata, conica, 2 China, 1 Guinea, 2 Westindien.

Polistes: hebraea, tricolor, 1 China 2.

Vespa: crabro, vulgaris, holsatica, rufa, callida, affinis, haemorrhoidalis, bicolor, cincta.

Anthophila: haemorrhoea, nitida, bicolor, canicularia.

APIARIAE.

Xylocopa: marylandica.

Halictus: cafferus, frontalis, nigrita, fenestrata, violacea, morio, fimbriata, latipes, brasilianorum, aestuans, 3 China, 2 Guinea, 1 Westindien.

Heriades: truncorum.

Osmia: bicornis.

Mechagile: rufipes, rufipennis, centuncularis, tortrix, bicolor, argentata, centuncularis, lagopoda, disjuncta, adunca, albiventris, 1 Westindien.

Coelioxys: conica, 1 Westindien.

Anthidium: manicatum, maculatum.

Nomada: solidaginis.

Melecta: punctata.

Crocisa: nitida, histrio.

Eucera: longicornis.

Anthophora: pilipes, 2 cincta.

Centris: lanipes, acraensis, versicolor.

Melitturga: 2 Guinea.

Epicharis: umbraculata.

Euglossa: cordata.

Bombus: surinamensis, alpinus, arbustorum, autumnalis, lapponicus, lapidarius, subterraneus, Rajellus? terrestris, hortorum 2, sorveensis? Derhamellus,

lucorum, danicens, sylvarum, muscorum, agrorum,
apricus.

Psityrus: rupestris.

Apis: mellifica 3.

Trigona: ruficus.

V. Hemiptera.

PENTATOMIDAE.

Scutellera: nobilis, Sockerus? nigrolineata, irrorata,
Desfontaine, nigellae, maura, picta, maroccaria,
carbonaria, scarabacoides, fuscifer. diophtalma.
Mehrere unbest. Exot.

Pentatoma: bidens, rufipes, haemorrhoidalis 2, litura-
tum 2, agathinum, luridum, punctatum, mucorca,
dentatum, Janus, perspicuum, cruciatum, nubilum
baccarum, dissimile, juniperinum, prasinum, per-
latum, oleraceum, coeruleum, bicolor, morio, bi-
guttatum, nigripes, papillosum, mactans. Viele
unbest. Exot.

COREIDAE.

Coreus: marginatus, crassicornis, pratensis, hyoseyami.
Pyrrhocoris: calmariensis.

Lygaeus: urticae, Thymi, pini, lynceus, chiragra, abictis,
rusticus, pedestris, nemorum, suturalis, Koenigii?
aulicus, cruciger, tristator, compressipes, laticornis,
pabulinus, rugicollis, angulatus, molliculus, stria-
tus, striatellus, populi, tiliac, tunicatus? ferru-
gatus, 6 guttatus, semiflavus, lateralis, pratensis,
campestris, flavovarius, pastinaca, 3 pustulatus,
mutabilis, roseus, filicis, fulvomaculatus, leucurus.
Mehrere unbest. Exot.

Neides: clavipes.

PHYTOCORIDAE.

Capsus: ater, flavicollis, mutabilis, gothicus, magni-
cornis.

Miris: dolabratus, longicornis, laevigatus, calcaratus, er-
raticus, ruficornis, ferus.

REDUVIADAE.

Nabis: aptera,

Reduvius: personatus, hirtipes, serratus, pictus, 2 guttatus.

Ploiaria: erratica.

HYDROMETRIDAE.

Hydrometra: stagnorum.

Velia: currens.

Gerris: lacustris.

Zelus: bifidus, denticollis.

ACANTHIADAE.

Cimex: lectularius.

Tingis: costata, cardui, capitata, crassicornis.

Aradus: betulac, depressus.

Acanthia: littoralis, saltatorio.

NAUCORIDAE & NEPIDAE.

Belostoma: grandis.

Naucoris: cimicoides.

Nepa: annulata, cinerea, rubra.

Banatra: linearia.

Notonecta: glauca, maculata, fuscata.

Corixa: coleoptrata, striata.

CICADIDAE.

Cicada: atrata, plebeia, festiva, stridula, tymparum, grisea, sanguinea, maculata, philaemata.

Cercopis: sanguinolenta, furcata, cruenta, heros.

Membracis: cornuta, spinosus, lunata.

Tettigonia: alni, salicis, spumaria mit vielen Varietäten, lineata, rustica, 2 fasciata? affinis, viridis 2, interrupta, histrionica, pulicaria, assimilis, undata, prasina, reticulata, urticae, Lanio, litturatus, fruticola, populi.

Fulgora: candellaria, europaea, Stollii, laternaria.

Flata: candida, phalaenoides.

Cixius: nervosa, reticulata.
Delphax: 1 unbst. Spec.

VI. Lepidoptera.

PAPILIONIDAE.

- Nymphalis:** Galathea 2, Procida? Syllius, Aleyone, Megacra, Hyperia, Semele 2, Janira 2, Aceris major, Erosine, Sulpitia, Auge, Bolina, Ocnone 2, Orithya, Orphisus, Genoveva, Arcanus, Davus, Pamphilus 2, Gripus, Feronia, Chlaronia, Asterie, Almanä, Niphe, Arginnis, Erymanthis, Vanillae, Euploca.
- Melitaea:** Cinxia, Artemis, Didyma, Chrysippus, Dictynna, Phoebe, Parthenia.
- Argynnis:** Selene 2, Niobe, Adippe 2, Aglaia, Paphia, Euphrosyne, Lathonia.
- Vanessa:** Antiopa, Io, Polychlorus, urticae, Atalanta, cardui, Calbum, prorsa, Lemonias, Iatropa, mehrere unbst. Ex.
- Cethosia:** Aleyonia.
- Heliconius:** Phyllis, Charitonia, Parinuntia, Lina, Psidu, Euritea.
- Danaus:** Superbus 2, Cora, mulciber, assimilis, dissimilis, Limniace 2, Plexippus, Genutius, Eripus.
- Papilio:** Cresphontes, Polycaon, Paris, Polytes, Anchises, Xuthus, Sarpedon, Agamemnon, Podalirius, Machaon, Pammon 2, Helenus, Palindrus, Erythonius, Demolens, Eurylochus, Protenor, Nestor, Polydamas, Crassus, Eplstrophus, Euripylus, Clytemnestra, Pheridanus, Odius.
- Parnassius:** Apollo.
- Pieris:** crataegi, brassicae 2, Gliceria, Lalage, rapae 2, napi 2, cardamines 2, Daplidice, Hyperethe, Evagete, Amasene.
- Leucophasia:** sinapis 2.
- Colias:** Glaucippe 2, Philia, Herselina, Palacno 2, Aleyone 2, Eubule, Scylla, Sesia, Hecabe.
- Erycina:** Hyalc 2, Rhamni, Cleopatra.

Polyommatus: Mars, Quercus, betulae, rubi.

Lycaena: Phlocas, virgaureae 2, Hypothoe 2, Arion:
Argiolus 2, Acis 2, Icarus 2, Argus 2, Medon 2

Urania: comma 2, Actacon, Thaumias 2, Tages, Malvac, Steropes.

SPHINGIDAE.

Smerinthus: ocellata 2, populi 2, tiliac, oenotherae.

Sphinx: Atropus, ligustri 2, celerio, Elpenor, porcellus, galii, pinastri, vitis, capensis, Hannibal, rustica, convulvuli, stellatorum, bombylifformis, fusiformis, tantalus, picus, pandora, hylas.

ZYGAENIDAE.

Zygaena: filipendula, trifolii, Minos, Cassandra, pigione, ange.

Aglaope: flabellicornis.

Stygia: Unbst. Spec.

BOMBYCIDAE.

Hepialus: humuli 2, Crux 2, hectus.

Zucuzera: verbasci

Cossus: ligniperda.

Bombyx: Atlas, Penelope, Tau 2, pavonia minor 2, vercicolora, potatoria 2, pini 2, trifolii, lanestris, Quercus, rubi, neustria 2, vinula 2, populi, anachoreta, ziczac, monacha 2, bucephala, dictaea, coeruleocephala, lantanac, mori, pudibunda 2, crataegi, rectusa, rosea, militaris, prosessionea, Catax, fascilina, castrensis.

Arctia: menhastri 2, lubricipeda 2, salicis 2, auriflua, chrysorhoea, gonostigma, antiqua, testudo, russula 2, plantaginis 2, Caja, villica, Heloc.

Lithosia: rubricollis, quadra, complana, ornatrix, sanguinolenta, irrorea.

TINEIDAE.

Yponomeuta: cronymella, padella, tristella, strigella, trapezella, abictella.

Tinea: granella.

Adela: Sulzella.

NOCTUIDAE.

Noctua: nupta, sponsa, conversa, pronuba, subsequa, dioscorea, leonina, libatrix, camelina, fuliginosa, Batis, chrysis, meticulosa, lichenis, Psi, tridens, Thapsi, aceris, fulvago, gamma, Lactucac, umbratica, alni, pyramidea, exoleta, egregia, persicaria, runica, pini, segetum, pallens, brassicac, setosa, rumicis, plecta, radicca, Baja, ligustri, leucostigma, pisi, trapezina, interrogationis, conigera, Strix.

Skelette:

- einer Katze (*Felis catus dom.*)
- einer Fledermaus (*Vespertilio noctula.*)
- eines Maulwurfes (*Talpa europæa.*)
- eines Fischadlers (*Haliæetus abicilla.*)
- eines Dorsches (*Gadus morrhua.*)
- eines Frosches (*Rana temporaria.*)

Cranien:

- eines Polarfuchses (*Canis Lagopus.*)
 - eines Dachses (*Meles Taxus.*)
 - eines Hasen (*Lepus timidus.*)
 - eines Cebus hypoleucus.
 - eines Seehunds (*Phoca barbata.*)
 - eines Eisbären (*Ursus maritimus.*)
 - eines Meerschweins (*Delphinus Phocæna.*)
-

Die Insectensammlung ist unter der Hand angekauft worden, und eine Mineraliensammlung, erhielt die Schule bereits im Jahre 1849 von

Hrrn. Dr. Diederichsen zum Geschenke. Ein Verzeichniss dieser Sammlung wird im Schulprogramme des folgenden Jahres gegeben werden. Die übrigen naturgeschichtlichen Gegenstände erhält unsere Schule aus den Sammlungen der Kopenhagener Universität in verschiedenen Abtheilungen, die binnen drei Jahren geliefert werden. Die im Vorhergehenden aufgeführten Korallen, Bryozoen, Echinodermata, Strahlenthiere, Weichthiere, Skelette und Cranien bilden die erste dieser Lieferungen, welche uns in diesem Jahre zugegangen ist. Auch der physicalische Apparat wird aus der Geldschenkung unseres allergnädigsten Königs nach und nach vergrössert und vervollständigt werden.

EFTERRETNINGER

om

Flensborgs lærde og Realskole .

i

Skoleaaret 1852-53.

I.

Disciplene.

Efter Hovedexamens Afholdelse i September Maaned forrige Aar udtraadte 3 Disciple af Skolen, nemlig:

Ludvig Raarup af 3die Realkl. paa Grund af hans Faders Forflyttelse til Byen Slesvig,

Otto Kierulf af 1ste Realkl. paa Grund af hans Faders Forflyttelse til Kjöbenhavn, og

Jörgen Hansen af 2den Realkl. paa Grund af hans Moders Död og hans deraf følgende Anbringelse hos en Slægtning i Byen Slesvig.

Kort iforveien var ligeledes udtraadt:

Linius Boolsen af 1ste Realkl. paa Grund af hans Faders Forflyttelse til Wandsbeck.

Derimod var der til det nye Skoleaars Begyndelse atter indmeldt 13 Disciple, der efter Udfaldet af Pröven den 7de October optoges i følgende Klasser:

I Tertia: *Oscar Hansen*, Sön af afdöde Borge-
mester Hansen i Flensborg (gjenoptaget ef-
ter et halvt Aars Fraværelse).

August Johannsen, Sön af Skolelærer Johann-
sen i Bredstedt.

I 3die Realkl.: *Christen Feilberg*, Søn af Pastor Feilberg i Ulderup.

Andreas Tramsen, Søn af Brændeviinsbrænder Tramsen i Flensborg.

Georg Kruse, Søn af Kjøbmand Kruse i Lyksborg.

I 2den Realkl.: *Heinrich Esmarch*, Søn af Bankfuldmægtig Esmarch i Flensborg.

Hans Henningsen, Søn af Skræddermester Henningsen i Flensborg.

Niels Feilberg, Søn af Pastor Feilberg i Ulderup.

I 1ste Realkl.: *Fritz Duseberg*, Søn af practiserende Læge Duseberg i Flensborg.

Johann Johannsen, Søn af Slagtermester Johannsen i Flensborg.

I Forberedelseskl.: *Carl Feilberg*, Søn af Pastor Feilberg i Ulderup.

Jörgen Elley, Søn af Kjøbmand Elley i Flensborg, og

Gerhard Johannsen, Søn af Bagermester Johannsen i Flensborg.

Underviisningen tog saaledes i det nye Skoleaar sin Begyndelse med 82 Disciple, der paa følgende Maade vare fordelte i Skolens 9 Klasser:
I Prima 4: E. Ebsen, G. Karstens, H. Janssen og O. Lohse.

I Secunda 3: J. Karstens, J. Middelboe, og C. Krag.

I Tertia 8: C. Rönnenkamp, O. Hansen, A. Johannsen, H. Sauer, A. Asmussen, T. Jürgensen, W. Krag og J. Rieber.

I 4de Realkl. 13: J. Mallgraf, E. Hansen, H.

Jensen, J. Höencke, J. Schütt, P. Cordsen, C. Haase, R. Mohrbutter, G. Wald, C. Jansen, E. Holm, G. Petersen og L. Petersen.

I Quarta 10: W. Henningsen, E. Johannsen, U. Schwennsen, W. Koch, A. Hofmeister, F. Lohse, C. Kruse, A. Lorenzen, J. Timm og W. Hillegaard.

I 3die Realkl. 13: A. Alsing, C. Feilberg, H. Dreyer, G. Kruse, J. Andersen, E. Krag, S. Kastrup, C. Dethleffsen, A. Erichsen, A. Tramsen, J. Dethleffsen, N. Hansen og F. Neuffert.

I 2den Realkl. 17: C. Ell, H. Dethleffsen, C. Schwensen, A. Lorenzen, H. Klock, B. Ell, C. Stemann, G. Hildebrandt, E. Lassen, L. Lorentzen, G. Jacobsen, W. Hirsch, P. Wilnau, W. Johannsen, H. Esmarch, H. Henningsen og N. Feilberg.

I Iste Realkl. 9: F. Duseberg, J. Kloppenborg, Jac. Hansen, F. Martens, E. Schmidt, J. Johannsen, Jul. Hansen, C. Feilberg og G. Johannsen.

I Forberedelseskl. 5: E. Schumacher, A. Esmarch, W. Schwennsen, L. Jessen og J. Elley.

Til Nytaar udtraadte dernæst:

- 1, *Jac. Hansen* af I. Realkl. paa Grund af hans Faders Sygdom.
- 2, *Lud. Jessen* af Forberedelseskl.
- 3, *Osc. Hansen* af Tertia, der efter først at have frekventeret Skolen til Iste Marts 1852 og for sit Helbreds Skyld at have været udmeldt af Skolen til Iste October samme Aar, misbrugte Indtrædelsesretten til atter at fre-

qventere Tertia i et Fjerdingaar, for derpaa at gaae til Glückstadts lærde Skole.

4, <i>Jac. Höncke</i> af 4 Realkl.	} paa Grund af deres forestaaende Confirmation.
5, <i>C. Petersen</i> af 4 Realkl.	
6, <i>H. Hansen</i> af 3 Realkl.	
7, <i>B. Ell</i> af 2 Realkl.	
- 8, *W. Henningsen* af Quarta for hjemme at uddannes til Apotheker.

Paa ny indmeldtes atter 11 Disciple, der optoges i følgende Klasser:

I 4de Realkl.: *Heinrich Horn*, Søn af forhenv. Advocat Horn, nu i Flensborg.

I 3die Realkl.: *Wilhelm Horn*, Søn af Samme.

I 2den Realkl.: *Heinrich Stahnke*, Søn af Kjøbmand Stahnke i Flensborg.

William Trery, Søn af Mr. Trery, Ingenieur ved den Flensb. Husum. Jernbane.

Emil Vogel, Søn af Kbm. Vogel i Flensborg.

I 1ste Realkl.: *Christian Juhl*, Søn af Kammerraad, Toldcasserer Juhl i Flensborg.

August Schwennsen, Søn af Kjøbm. Schwennsen i Flensborg.

I Forberedelseskl.: *Walther Jürgensen*, Søn af Toldcontrolleur Jürgensen i Flensborg.

Christian Jürgensen, Søn af Samme.

Christian Brummer, Søn af Snedkermester Brummer i Flensborg, og

Carl Möller, Pleiesøn af Landmaaler Turretin i Flensborg.

Paa Grund af Oscar Hansens Udtrædelse opflyttedes August Johannsen, der tilligemed ham havde udgjort en ældre Afdeling af Tertia, til

Secunda, og Skolen bestod saaledes efter Nytaar af 85 Disciple, nemlig i

I. II. III 4 R. IV. 3 R. 2 R. og V. 1 R og VI. Forbkl.
4, 4, 6, 12, 10, 12, 19, 8, 10.

I Löbet af Skoleaarets andet Qvartal fra Iste Januar til 1ste April 1853 udmeldtes atter den nysnævnte Discipel i 2den Realkl., *Emil Vogel*, paa Grund af svage Aandsevner, og Skolen mistede ved Dödsfald en kjær Discipel, *Georg Jacobsen* i 2den Realkl. Efter Qvartalets Udløb til Paaske udtraadte fremdeles:

af 4de Realkl.: *Chr. Janssen*, *Ludv. Petersen* og
J. Mallgraf og

af Quarta: *A. Hofmeister*, alle paa Grund af deres Confirmation, hvorimod der atter paa ny indmeldtes 42 Disciple, der efter Pröverne den 19de Marts og 4de April optoges i følgende Klasser:

I Secunda: *Carl Stemann*, Sön af Kammerherre, Præsident i Appellationsretten Stemann i Flensborg.

Henning Holstein, Sön af Kammerherre, Amtsforvalter Holstein i Flensborg.

I Tertia: *Cai Möller*, Sön af afdöde Conrector Möller i Plöen.

Ferdinand Hansen, Sön af Pastor Hansen i Cappelh.

I 4de Realkl.: *Andreas Petersen*, Sön af Kjöbmand P. A. Petersen i Flensborg.

I Qvarta: *Wilhelm Karstens*, Sön af Skolelærer Karstens i Grundtoft i Angeln.

I 3die Realkl.: *Thomas Hohwy*, Sön af Teglværks-eier Hohwy paa Fiskenæs ved Graasteen.

Peter Mallgraf, Søn af Skibsfører Mallgraf i Jørgensby.

Julius Bladt, Søn af Regnskabsfører Bladt i Flensborg.

Asmus Kaufmann, Søn af Möller Kaufmann i Sønderborg paa Als.

Georg Hormann, Pleiesøn af Obersachwalter Schmidt von Leda i Flensborg.

Paul Brink, Søn af Gjæstgiver Brink i Flensborg.

Ludwig Schünemann, Søn af Kandestöber Schünemann i Flensborg.

Christian Lautrop, Søn af Landmand Lautrop i Skjoldager, Gram Sogn.

Hermann Moritzen, Søn af forhenv. Herredsfoged Moritzen i Estrup i Angeln (gjenoptaget).

Christian Schmidt, Søn af Brygger Schmidt i Flensborg.

Adolph West, Søn af Skomagermester West i Flensborg.

I 2den Realkl.: *Erik Hohwy*, Søn af Teglværks-eier Hohwy paa Fiskenæs.

Adolph Jørgensen, Søn af Farver Jørgensen paa Graasteen.

Carl Rathge, Søn af Malermester Rathge i Flensborg.

Magnus Bang, Søn af Kjöbmand Laue Bang i Flensborg.

Carl Stegelmann, Søn af Posementmager Stegelmann i Flensborg.

Martin Schöning, Søn af afdøde Controlleur Schöning i Flensborg.

Peter Lind, Søn af afdøde Kjøbmand Lind i Flensborg.

Ludvig Oettinger, Søn af chirurg. Instrumentmager Oettinger i Flensborg.

Heinrich Petersen, Søn af Kjøbmand P. A. Petersen i Flensborg.

Julius Kriegsmann, Søn af Tegnelærer Kriegsmann i Flensborg.

Nis Lautrop, Søn af Landmand Lautrop Skjoldager.

Christian Melfsen, Søn af Landmand Melfsen i Christian-Albrechts Koog.

Gotfred Röhling, Søn af Bagermester Röhling i Ærøeskjöbing.

I 1ste Realkl.: *Jacob Ebbesen*, Søn af Bagermester Ebbesen i Flensborg.

Jörgen Timm, Søn af Skomagermester Timm i Flensborg.

Asmus Jacobsen, Søn af Lods Jacobsen paa Duborg.

Christian Lind, Søn af afd. Kjøbmand Lind i Flensborg.

Peter Asmussen, Søn af Glarmester Asmussen i Flensborg.

Fritz Lau, Søn af Bødkermester Lau i Flensborg.

Julius Stemann, Søn af Kammerherre Stemann i Flensborg.

Emil Nielsen, Søn af Tømmermester Nielsen i Flensborg.

I Forberedelseskl.: *Oscar Kessler*, Søn af Skuespildirecteur Kessler.

Johannes Oettinger, Sön af chir. Instrumentmager Oettinger i Flensborg.

Gustav Stemann, Sön af Kammerherre Stemann i Flensborg.

Frederik Lassen, Sön af Overpræsident, Etatsr. Lassen i Flensborg.

I Skoleaarets 3die Qvartal talte Skolen saaledes 121 Disciple, nemlig i:

I.	II.	III.	4 R.	IV.	3 R.	2 R.	a og b.	1 R.	Forbkl.
4	6	8	10	9	24		30	16	14,

hvilket Antal dog atter i Löbet af Qvartalet ved Dödsfald formindskedes med 2, nemlig Tertianeren Heinrich Sauer, alle Lærernes Yndling, der ved et ulykkeligt Tilfælde pludseligen mistede Livet, og Primaneren Hermann Janssen, hvem en Nervefeber bortrykkede.

II.

Lærerne.

Ogsaa i dette Skoleaar er der foregaaet Forandring saavel i selve Lærerpersonalet, som med dem, der varetage Skolens oeconomiske Væsen og daglige Orden.

Under 23de October 1852 blev nemlig Skolens 7de Lærer, Hr. Kühlbrandt af Hans Majestæt Kongen allernaadigst beskikket til 3die Lærer ved den höiere Borgerskole i Husum, og tiltraadte dette sit nye Embede i November Maaned. De derved vacant blevne Skrive- og Tegnetimer bleve da, forsaavidt de ikke kunde bestrides af Skolens övrige Lærere, overtagne af en Timelærer

Hr. Cand. R. Petersen. Under 22de Marts d. A. udnævnte dernæst Hans Majestæt Kongen allernaadigst den hidtilværende, constituerede 8de Lærer Hr. Secknack til 7de og Hr. Cand. theol. Frode Fredegod Giersing til 8de Lærer ved vor Skole. Ved sin Tiltrædelse af Embedet, der fandt Sted strax efter Paaskeferien, overtog han hovedsageligen Underviisningen i Religion for de 34 Disciple, der efter deres Forældres Forlangende, eller, forsaavidt de allerede ere confirmerede, efter eget Valg nyde Religionsunderviisning paa Dansk. Desforuden overdroges ham Underviisning i Dansk og Regning i de to yngste Klasser; Skrive- og Tegneunderviisningen forblev derimod under Cand. Petersens Ledelse.

Midt i December f. A. afgang fremdeles Skolens Regnskabsfører Schmäler ved Döden, og efterat Regnskabsførerforretningerne midlertidigen vare blevne besörgede af Rector, beskikkedes under 5te Februar d. A. Borger og forhenværende Skibsfører Hans Bladt af det Kongelige Ministerium for Hertugdömmet Slesvig til Regnskabsfører ved vor Skole.

Ogsaa Skolens hidtilværende Pedel Petersen opgav til Nytaar sin Bestilling ved Skolen, deels paa Grund af Alderssvaghed, deels paa Grund af huslige Forhold, der bragte ham til at söge Ophold udenfor Byen Flensborg for den övrige Deel af sit Liv. I hans Sted ansattes forhenværende Sergeant, Dannebrogsmænd Jensen som Skolens Pedel.

III.

Bestemmelser og Forordninger, der have Indflydelse paa Skolens Stilling.

Den kongelige Resolution af 2den October 1851, der allerede blev meddelt og gjort til Gjenstand for nærmere Betragtning i forrige Aars Program, udgjorde saagodtsom en ny Fundats for Skolen, idet den til den lærde Skole föiede en *fuldstændig* Realskole og derhos gjorde den fra en Skole for Flensborg til en Skole for hele Hertugdømmet. Dette vil naturligviis *ikke* sige: til en Skole, hvori Disciple fra hele Hertugdømmet skulde kunne optages; thi i den Forstand er enhver Skole i Hertugdømmet en Skole ikke alene for selve Hertugdømmet Slesvig, men ogsaa for Rigets övrige Provindser; men det vilde sige: til en Skole, der ikke blot skulde tage Hensyn til og være beregnet paa den enkelte Byes speciellere eller vextende Forhold, men paa hele Provindsens almindeligere Interesser, som en uadskillelig Deel af Danmarks Rige og som en Landsdeel med to Nationaliteter, af hvilke den ene og talrigst repræsenterede er fælles med Hovedlandet, den anden noget mindre talrige derimod er fælles med en anden af Rigets Provindser. Derfor skulde der ifölge den nye Fundats fra nu af indrømmes det danske Sprog en Vægt, der, i Sammenligning med den Vægt, der tillagdes det tydske Sprog, forholdt sig som Antallet af den dansktalende Deel af Hertugdømmets Befolkning til den tydsktalende Deel af samme. Efterhaanden, som Omstændighederne tillode det, kaldtes denne Hans

Majestæts vise og retfærdige Foranstaltning tillive i Skolens indre Organisation. Skulde der alligevel gives enkelte Mænd af mere eensidige, hildede Anskuelser (der saa let komme til at tænke paa dem selv og det Enkelte, medens de tale og dømme om det Fælles og Almindelige, og ligesaa let forvexle personlig Troskabsfølelse med høit Fædrelandssind), der maaskee endnu kunde finde det ret, rigtigt og ønskeligt, om det mere end til Hælvten dansktalende og til det danske Rige hørende Hertugdømmes nuværende Hovedstad Flensborg, Sædet for dets høieste, dansk-tydske Ret, Forsamlingsstedet for dets dansk-tydske Stænderdeputerede, en By med en ikke ubetydelig dansk Menighed og rundt omringet paa alle Sider af dansktalende Landdistrikter, endnu som för indenfor sine snævre Grændser burde nægte Rigets Sprog Ret til ved Siden af det tydske at være dens dansktalende Indvaaneres *berettigede* Modersmaal og til at behandles som saadant, — skulde der endnu gives enkelte Mænd, der ikke kunne eller ville indsee, at det Hele har mere at betyde og har større Ret end en lille Deel, at Staten har høiere og vigtigere Interesser end et enkelt Individ med dets personlige Lyster og Ulyster, end en enkelt Corporation med dens separatistiske Retninger og Bestræbelser, end en enkelt By med dens locale og commercielle Begrændsninger og Afslutninger, og at en høiere Skole for et heelt Hertugdømme har høiere Formaal at opfylde og andre Hensyn at tage end en Kjøbstads Sognekole, der ikke optager andre end dem, der boe i dette Sogn, — da kunne de senere, Skolen ved-

rørende Bestemmelser let oplyse ham om, at det for vor Skoles Vedkommende ikke saaledes er overeensstemmende med hvad der af Statsstyrelsen ansees tjenligt for Land og Rige.

Imedens nemlig Hertugdømmet Slesvig for sin tydsktalende Befolknings Vedkommende har Deel i det hovedsageligen til den tydske Provinds Holsteen hørende mindre Universitet i Kiel, havde dog Intet været naturligere, end om altid Størstedelen af Hertugdømmet Slesvigs Studerende, idetmindste forsaavidt de hjemmefra vare dansktalende, havde søgt til Rigets større, i alle Henseender rigere udstyrede Universitet i Kjøbenhavn; men den Conseqvents hvormed dansk Tungemaal nedtryktes i Hertugdømmets Skoler, saa at det endogsaa i Almindelighed var mindre omhyggeligen dyrket, end ethvert fremmed Sprog, der lærtes i Skolerne, gjorde det næsten umuligt for de Dimittender herfra, der ikke havde talt Dansk i deres Hjem, at kunne høste tilstrækkelig Gavn af danske Foredrag. Saalænge fremdeles Examen artium bestod som Optagelsesprøve ved Kjøbenhavns Universitet, var det næsten heller ikke mueligt for dansktalende Disciple fra Hertugdømmets Skoler med Held at kunne underkaste sig denne uden privat Forberedelse, idet der ved Skoleunderviisningen aldeles intet Hensyn toges til denne Examens Fordringer. De der vare forberedte i Hertugdømmet Slesvigs Skoler nødtes derfor forhen til næsten udelukkende at studere ved Universitetet i Kiel; de vare gjorte til Slaver ved den tydske Skoleunderviisning, og havde mistet Evnen til frit at vælge i hvilken Aand og

Retning de, naar de vare komne ud over Skolebænkens Tvang, vilde fortsætte deres Studier. Var det derfor virkelig Statsstyrelsens Villie, at ogsaa den dansktalende Slesviger uden at fornægte sin Moders Maal skulde kunne opnaae den høiere Dannelse, og skulde man derfor i de slesvigske Skoler for Fremtiden ikke blot noget bedre end hidtil kunne lære Dansk, men skulde dette virkelig være et *berettiget* Modersmaal, saa maatte det danske Universitet i Kjöbenhavn idetmindste ikke mindre end det tydske Universitet i Kiel blive Landsuniversitet ogsaa for Hertugdömmet Slesvig, og hvad der hidtil saa sörgeligen havde traadt hindrende iveien derfor, maatte söges fjernet.

Og dette skete, saavel ved gunstige Omstændigheders Indvirkning, som ved Regjeringens vise Forsorg og fædrelandsksindele Mænds private Offere.

Hvad der nemlig i længere Tid havde været forberedt, bragtes nu i Udförelse: Examen artium som Optagelsespröve ved Kjöbenhavns Universitet ophævedes, og i dens Sted indförtes en under Statens Control afholdt Afgangspröve ved Skolerne selv. Modenhedsbeviset fra Skolen gav nu uden videre Pröve Adgang ogsaa til det danske Universitet. Men denne Foranstaltning gjaldt kuns Provindsen Danmarks Skoler, og derved vilde den endogsaa *aldeles* udelukke de fra de slesvigske Skoler Dmitterede fra Kjöbenhavns Universitet, dersom der ikke fra Universitetets Side gjordes disse Skoler Indrömmelser. Efterat denne Sag derfor havde været dröftet af Consistorium ved det nævnte Universitet, og dettes Be-

tænkning havde været det Kongelige Ministerium for Kirke- og Underviisningsvæsenet forelagt, resolverede dette under 22de November 1851:

„at der, saaledes som Forholdene have stillet
 „sig, ikke er nogen Grund til ikke at tillade,
 „at de, der fra slesvigske Skoler medbringe til
 „Kjöbenhavns Universitet Modenhedsbevüis, blive
 „immatriculerede ved bemeldte Universitet, lige-
 „som de fra Kongerigets Skoler dinüitterede,
 „altsaa med samme Adgang som disse til at
 „tage Examen og navnlig Embedsexamen ved
 „dette, og til at söge Stipendier og Beneficier.”

I Forbindelse hermed stod Ansättelsen af en Docent i slesvigske Ret ved Kjöbenhavns Universitet, samt Indførelsen af særegne juridiske og theologiske Embedsexaminer for Slesvigere. Den Bestemmelse, at der ved disse Examiner gjøres ligemange Spörgsmaal og gives ligemange Svar *baade* paa tydsk og dansk, men at der ikke examineres *enten* paa tydsk *eller* dansk, bekræfter den Anskuelses Rigtighed, at hvor der er Tale om Hertugdömmet som en Heelhed, og derfor vel ogsaa om dette Hertugdömmes Hovedstad, beliggende indenfor, men henimod den Grændse, hvor det danske Talesprog hörer op, og det tydske begynder, der skulle *begge* Sprog gaae og gjælde for og behandles som jevubyrdige, ligeberettigede Modersmaal, — der skulle *begge* Sprog forstaaes og kunne benyttes af alle Embedsmænd og af Enhver, der vil gjøre Fordring paa saame Dannelsen som disse, — der vil altsaa en Skole for höiere Dannelsen ikke bedre kunne opfylde sit Öiemeed, end ved at vænne sine Disciple til

fra smaae af at modtage ligemange Spørgsmaal og afgive ligemange Svar i begge Modersmaal.

Den sidste Vanskelighed, der var tilbage for de Dimittender fra Hertugdømmets Skoler, der vilde bestemme sig for at studere ved det danske Universitet, var den, at Afgangsexaminerne ved Flensborgs og Slesvigs lærde Skoler afholdtes til Paaske og Mikkelsdag, medens Universitetsaaret ved Kjöbenhavns Universitet begynder i August Maaned. Denne Ulempe er nu ogsaa bleven afhjulpen, idet Hans Majestæt Kongen under 17de September 1852 allernaadigst har resolveret Følgende:

„Vi bifalde allernaadigst, at Skoleaaret ved de lærde Skoler i Flensborg og Slesvig for Fremtiden ligesom ved Skolen i Haderslev maa regnes fra hvert Aars 23de August til det følgende Aars 23de Juli, saaledes at den mellemliggende Tid fra 23de Juli til 23de August bestemmes til Sommerferie, og den Examen, der hidtil er afholdt ved Mikkelsdag, afholdes lige før denne Sommerferies Begyndelse, medens der ogsaa, naar nogen ønsker det, fremdeles som hidtil vil være at afholde en Examen ved Paasketid, til hvilken Tid ogsaa nye Disciple skulle kunne optages ved bemeldte Skoler.”

Ifølge denne Foranstaltning kunne altsaa de Disciple, der beslutte sig til at gaae til Kiel for at studere, bestaae deres Afgangsexamen ved Skolen til Paaske og ankomme til Kiel ved et Semesters Begyndelse; de derimod, der ville studere i Kjöbenhavn kunne tage Afgangsexamen i Juli, og

ankomme ogsaa til Universitetet ved Forelæsnin-
gernes Begyndelse. Naar nu Skolen for sit Ved-
kommende troligen opfylder sin Pligt at undervise
sine Disciple saa grundigt og godt i begge Lan-
dets Sprog, at de ved deres Udtrædelse kunne
udtrykke sig omtrent lige let og godt i begge, da
er Valget mellem Dansk og Tydsk først blevet i
Sandhed frit, naar man virkeligen kan og lige let
kan begge Dele.

Foruden den lige Ret og Udsigt til at op-
naae Stipendier og Beneficier ved Kjöbenhavns
Universitet, der fra dettes og dets Overbestyrelses
Side er tilstaaet de Studerende fra Hertugdöm-
mets Skoler, kommer endnu Udsigten til at nyde
Godt af det Stipendium, der af den fædrelandsk-
sindede Etatsraad Rönnenkamp til Næsbyholm og
Bavelse i Sjælland er oprettet for Slesvigere, der
studere slesvigsk Ret ved Kjöbenhavns Univer-
sitet. Stipendiet er stiftet for 6 Aar med en
aarlig Sum af 500 Rbdlr., nemlig 200 Rbd. til
hver af de to mest begavede og anbefalede unge
juridiske Studenter, og 100 Rbd. i Præmier for
dem, der ved Examen erholde idetmindste anden
Characteres første Grad. I Tilfælde af at Flere
have lige gode Evner, Kundskaber og Flid, men
ogsaa kun i saadanne, have Individier fra Stif-
terens Födested Flensborg og sammes Omegn
Fortrinnet.

Ogsaa Skolen selv eier Stipendier, der af
Byens Magistrat uddeles til de uformuende Stu-
derende, der fra Flensborgs lærde Skole afgaae
til Universitetet, og som sædvanligviis nydes i 3
Aar. Disse Stipendier ere af fölgende Stiftelser:

Af den Gotthard og Anna Hansen'ske Stiftelse i Almindelighed 75 R Cour. aarlig til hver.

Af det Mehrfeld'ske Testament, saavidt Indtægterne strække til, 100 R Cour. aarlig til hver.

Af det Asmussen'ske, Ritzenberg'ske og andre smaae Legater aarlig 75 R Cour. til dem, der ikke opnaae Stipendium af det Mehrfeld'ske Testament.

IV.

Underviisningen.

a. Timefordelingen.

I den af det Kongelige Ministerium under 18de October f. A. for Skoleaaret fra 1ste October 1852 til 23de Juli 1853 approberede Underviisningsplan var Fag- og Timefordelingen følgende:

	Fbk.	1 R.	2 R.	3 R.	IV	4 R.	III	II	I
Latin					6	...	7	8	8
Græsk							5	7	7
Hebraisk									2
Dansk	6	5	4	3	3	3	2	2	2
Tydske	6	5	4	3	3	3	2	2	2
Fransk			4	2	2	2	2	2	2
Engelsk				4	...	4			
Religion	4	3	3	2	2	2	2	2	2
Historie	2	2	2	3	3	3	2	2	2
Geogr. og Astron.	2	2	2	2	2	2	2	1	1
Hovedregning	2	2	2						
Tavlerregning	4	4	3	3	3	2			
Algebra						2	2	2	2
Geometrisk Tegning		1	1	2	1	2			

	Fbk.	1 R.	2 R.	3 R.	IV	4 R.	III	II	I
Geometrie				1	1	2	2	2	2
Naturhistorie		2	2	2	2	1	1		
Fysik				1	1	2	2	2	2
Chemie						1	1		
Skrivning	4	4	3	2	2	1			
Tegning	2	2	2	2	1				
Gymnastik	2	2	2	2	2	2	2	} udenfor } Skoletiden	
Sang	2	2	2	2	2	2	2		

At Skolens 7de Lærer Hr. Kühlbrandt under 23de October beskikkedes til 3die Lærer ved Husums høiere Borgerskole bevirkede ingen anden Forandring i denne Plan, end at Hr. Kühlbrandts Timer, 12 Skrivetimer, 7 Tegne- og 6 Regnetimer, overdroges til andre Lærere, saaledes, at Hr. Cand. R. Petersen overtog Skrive- og Tegnetimerne og vedblev ved denne Underviisning, ligesom hidtil Hr. Kühlbrandt, at betjene sig af det tydske Sprog som Underviisningssprog; Regnetimerne derimod overtoges af Subrector Dr. Dittmann, ligeledes med tydsk Underviisningssprog. Den hidtil fulgte Fordeling af Dansk og Tydsk som Underviisningssprog afbrødes derfor ikke, idet ligesom for 5 Lærere: Conrector Schunacher, Subrector Dr. Dittmann, 6te Lærer Fibiger og 8de Lærer Schnack, samt. Cand. Petersen og Dr. Dittmann som Vicarier for 7de Lærer, *udelukkende* underviste paa Tydsk, 5 andre: Collaborator Kühnel, 1ste Adj. Monrad, 5te Lærer Silfverberg, 2den Adj. Brasch og 3die Adj. Engelhardt, *saavidt Disciplenes Forkundskaber tillode*

det, underviste paa Dansk, medens jeg i nogle Fag, navnlig Algebra og tildeels Geometrie og Physik, underviste paa Tydsk, forövrigt derimod paa Dansk.

Efterat imidlertid Hans Majestæt Kongen under 18de Marts d. A. allernaadigst havde udnævnt Hr. Cand. theol. Giersing til 8de Lærer, kunde den Maade, paa hvilken Underviisningsprogene ligeligen benyttedes, ikke vel gennemføres efter samme Regel som hidtil. De 42 nye Disciple, der efter Paaske optoges, gjorde nemlig en Klassedeling af 2den Realklasse i to Parallelklasser, og derved ogsaa en noget forandret Anvendelse af Lærerkraften nödvendig. Der fandtes nu 34 Disciple, for hvem der var forlangt dansk Religionsunderviisning, (for et Par af disse har Talesproget i deres Hjem været tydsk eller plattydsk, hvorimod det for nogle flere andres Vedkommende, der enten ere fødte og hidtil opdragne i aldeles dansktalende Egne, eller ere fødte her i Byen og have enten dansk Fader eller Moder, er forlangt og meddelt tydsk Religionsunderviisning), saa at de dansktalende Disciples Antal nu kan regnes for omtrent en Trediedeel af alle Disciplene. Skolens Tarv fordrede fremdeles, at Collaborator Kühnel saameget som mueligt maatte overtage Underviisning i Latin, hvilket atter medførte, at Religionsunderviisningen for de dansktalende Disciple, som han hidtil havde givet, maatte overdrages den nye 8de Lærer, der derved kom til at benytte dansk Underviisningsprog, medens Collaborator ikke uden altfor stor Skade for vor nuværende Prima og Secunda,

hvis Disciple alle agte at fuldende deres Studier ved Kjöbenhavns Universitet, kunde forandre Underviisningsprog. Til Grund for den Modification i Maaden hvorpaa Sprognes Ligeberrettigelse fra nu af sögtes gjennemfört i Skolen, laae endvidere följende Betragtninger:

Det lader sig ikke nægte, at det ikke har ligemeget at betyde, i hvilke Fag der undervises paa Tydsk og i hvilke paa Dansk. Saaledes ville vel de Fleste være tilböielige til at kalde det ligegyldigt om f. Ex. Skrive- og Tegnelæreren betjener sig af det danske eller tydske Sprog, og altsaa ogsaa om han regnes iblandt de tydsk eller dansk undervisende Lærere. Fremdeles bliver det, naar det halve Antal af Lærere udelukkende skulle undervise paa Tydsk og det andet halve Antal paa Dansk, ved et foröget Klasseantal og en deraf följende mindre simpel Fordeling af Læregjenstande mellem de forskjellige Lærere, saagodtsom unuligt at undgaae, deels at i nogle Klasser den tydske, i andre Klasser den danske Underviisning bliver *altfor* betydelig overveiende, deels at saadanne Fag, der have et for stort Timeantal til at kunne være i een Lærers Haand kunde komme til i en Klasse at undervises paa et Sprog og i den följende paa et andet, hvilket maa söges undgaaet. Foruden Skrive- og Tegnetimerne gjælder det ogsaa om Underviisningstimerne i geometrisk Tegning og Regning paa Tavle, at Disciplene i Reglen ikke tale synderligt i disse Timer, men Læreren henvender sig til enhver Enkelt med sine Rettelser og Bemærkninger, som ikke vedkomme de Andre. Det er

derfor det naturligste, at i disse Timer Læreren, der skal være begge Underviisningsprog mægtig, tiltaler og veileder hver Discipel i det Sprog, i hvilket han lettest kan blive forstaaet af denne. Med Hensyn til de levende Sprog, Fransk og Engelsk, kan det ikke nægtes, at det falder Begynderne i disse Sprog, der endnu kun ere i en Alder af 10 til 13 Aar, meget vanskeligt at oversætte dem paa et Sprog, der ikke er deres Modersmaal eller ved en tilstrækkelig Övelse er blevet dem næsten ligesaa naturligt at udtrykke sig i, som i dette. Begynderne bör derfor have Tilladelse til at oversætte disse fremmede Sprog paa deres Modersmaal, og da dette naturligviis ikke alene tör gjælde for de $\frac{2}{3}$ tydsktalende Disciple, men ogsaa maa indrømmes de $\frac{1}{3}$ dansktalende, saa maa vel rettest Læreren i disse Sprog ogsaa benytte sig af Tydsk til de tydsktalende og af Dansk til de dansktalende Disciple.

Den dansktalende Discipel, der hörer sin tydsktalende Kamerat oversætte et Stykke af den Lectie paa Tydsk, som han selv har forberedt sig paa at oversætte paa dansk, forstaaer ikke alene derved let, hvad den anden har oversat, og hvad Læreren forbedrer deri, men han lærer tillige hvorledes det, han selv har indövet paa Dansk, lyder paa Tydsk og omvendt; der er saaledes for Disciplene snarere en Fordeel end et Tab forbunden med denne Fremgangsmaade.

Imedens det derfor bliver baade nyttigt, retfærdigt og naturligt, at i Timerne for Fransk, Engelsk, Tavleregning, geometrisk Tegning, Skriv-

ning og Frihaandstegning Underviisningssprogene ere blandede, saa at i disse Timer hver Discipel taler og af Lærerne tiltales i sit Modersmaal, bør derimod i de övrige Fag den Lærer, der underviser paa Tydsk, snarest mueligt stræbe at bringe de dansktalende Disciple til at svare paa tydsk, og omvendt, hvilket i disse Fag heller ikke er forbundet med stor Vanskelighed, idet de enten först træde op for de ældre Disciple, der allerede skulle besidde en vis Grad af Færdighed i begge Sprog, saasom Latin, Græsk, Hebraisk, Algebra, Geometrie, Physik og Chemie, eller ere forsynede med Lærebøger, der ikke indeholde vanskeligere Stof, end hvad Disciplene i Sprogtimerne have lært at oversætte og gjengive, saasom Historie, Geographie og Naturhistorie.

Den Timefordelingsplan, der efter behørig Indberetning til det Kongelige Ministerium i Overensstemmelse med de anførte Betragtninger lagdes til Grund for Underviisningen fra Paaske af til nu, var følgende: (t betyder tydsk, d dansk og b blandet Underviisningssprog; Sim = Simesen, S = Schumacher, D = Dr. Dittmann, K = Kühnel, M = Monrad, Silf = Silfverberg, B = Brasch, F = Fibiger, E = Engelhardt, Schn = Schnack, G = Giersing.)

	Fbk.	1 R.	2 R. a	2 R. b	3 R.	IV	4 R.	III	5 R.	II	I	Lærerne.
Latin						6 t	7 t			2 t, 6 d	8 d	K, F, D.
Græsk								5 t		7 t	7 t	F.
Hebraisk											2 t	S.
Dansk	6 d	5 d	4 d	4 d	3 d	3 d	2 d	2 d		2 d	2 d	M, G, E.
Tydsk	6 t	5 t	4 t	4 t	3 t	3 t	2 t	2 t		2 t	2 t	S, D, Schn.
Fransk			4 b	4 b	2 b	2 b	2 b	2 b		2 b	1 b	E.
Engelsk					4 b		4 b					E.
Religion	3 t og d	3 t og d	3 t og d	3 t og d	2 t og d	2 t og d	2 t og d	2 t og d		2 t, og d	2 t og d	S, G, K.
Fædrel. hist.					3 d	3 d	1 d	1 d				M.
Verdenshist.	2 t	2 d	2 d	2 d			2 d	1 d		2 d	2 d	B, S.
Geographie	2 t	2 d	2 d	2 d	2 d	2 d	2 d	2 d		1 d		B, Schn.
Hovedregn.	2 d	2 d	2 t	2 t								D, Silf.
Tavleregn.	5 b	4 b	3 b	3 b	3 b	3 b						Sim, Silf, K, G.
Handelsregn.							2 t					D.
Algebra							2 t	2 t		2 t	2 t	Silf.
Geom. Tegn.		1 b	1 b	1 b	2 b	1 b	2 b					Silf.
Geometrie					1 d	1 d	2 d	2 d		2 d	2 t	Sim.
Naturhistorie		2 t	2 t	2 t	2 t	2 t	1 t	1 t				Schn.
Physik					1 d	1 d	1 t, 1 d	1 t, 1 d		1 t, 1 d	1 t, 1 d	Sim.
Chemie							1 d	1 d				Silf.
Skrivning	4 b	4 b	3 b	3 b	2 b	2 b	2 b					Petersen.
Tegning	2 b	2 b	2 b	2 b	2 b	1 b	1 b					Petersen.
Sang	2 d	2 d	2 d	2 d	2 d	2 d	2 d	2 d				Tofte.
Gymnastik	2 t	2 t	2 t	2 t	2 t	2 t	2 t	2 t				Mønster.
Summa	15 t	12 t	13 t	13 t	9 t	15 t	12 t	22 t		16 t	18 t	} alt 143 d. 88 b.
	13 d	16 d	13 d	13 d	14 d	14 d	15 d	14 d		16 d	15 d	
	11 b	11 b	13 b	13 b	15 b	9 b	11 b	2 b		2 b	1 b	

Der gaves altsaa i det Hele ugentlig 145 Under-
v isningstimer med tydsk og 143 Timer med dansk
Underviisningssprog; regnes hertil de 88 Timer med
blandet Underviisningssprog, der for de Tydsk-
talende ere at betragte som Timer med tydsk og
for de Dansktalende med dansk Underviisnings-
sprog, saa erholder i Gjennemsnit enhver Discipel
her i Skolen det langt overveiende st rre Antal
Underviisningstimer, nemlig $232/376$ eller omtrent
 $5/8$ i sit eget M dersmaal og kuns det mindre
Antal, nemlig $144/376$ eller omtrent $3/8$ af dem alle
i de Andres Modersmaal.

Hvad endelig selve Underviisningen i de en-
kelte Videnskabsfag angaaer, da har den, især
med Hensyn til de levende Sprog og Mathematik,
i enkelte Klasser lidt en stor Standsning ved at
der til Paaske indtraadte saa mange nye Disciple,
der i disse Fag for en stor Deel vare aldeles
blottede for Forkundskaber, medens de dog i an-
dre Henseender besade en Udviklingsgrad, der
ikke tillod at anbringe dem i de alleryngste
Klasser. I det Hele taget er der heller ikke i
nogen af Klasserne gjennemgaaet og læst det, der
ellers vil komme til at udgj re et Aars Cursus,
idet Skoleaaret dennegang, paa Grund af den
indtraadte Forandring i samme, kuns har havt en
Længde af omtrent tre Fjerdingaar.

b. P e n s a,

der ere gennemgaaede fra 1ste October 1852 til 23de
Juli 1853.

Latin. *I Prima:* Ciceronis de officiis lib. II & III;
Taciti de Germania liber; Horatii Carminum lib.

IV et Epistolarum lib. I. Af Livius er cursorisk læst fra 2den Bogs 8de til 3die Bogs 10de Capitel. Den romerske Literaturs Historie er med Benyttelse af Tregders Haandbog gennemgaaet forfra til Guldalderens Talere. To Stile ere skrevne om Ugen, den ene hjemme, den anden paa Skolen. Af og til ere Extemporalstile, Versioner og mundtlige Stiløvelser blevne anvendte. *I Secunda*: Livii histor. lib. I; Ciceronis pro lege Manilia oratio; denne Tale er, efter at være læst og gennemgaaet, retroverteret i den følgende Time fra Cap. 8 af; 2den Ecloge af Virgils Bucolica; Syntaxen er gennemgaaet efter Madvigs Grammatik; 2 Stile ere skrevne ugentlig, een hjemme og een paa Skolen. *I Tertia*: Cornelius Nepos fra Miltiades til Alcibiades incl. Af Madvigs Grammatik hele Formlæren med Undtagelse af Anmærkningerne og første Afsnit af Syntaxen. To Gange ugentlig skriftlige Exercitier. *I Quarta*: Efter Kühners Elementargrammatik er Formlæren i dens Hovedtræk gennemgaaet og saavel skriftligt som mundtligt indøvet. Af de sammenhængende Læsestykker i denne Bog er læst noget af I og II, hele Afsnittet III og af IV Stykkerne 1-9.

Græsk. *I Prima*: Isocrates's Panegyricos; Demosthenes's tre olyntiske Taler og cursorisk Platos Crito. Fremdeles Sophocles's Aias (den første Halvdeel repeteret fra forrige Skoleaar). Udvalgte Afsnit af Syntaxen efter Madvig og skriftlige Exercitier. *I Secunda*: Isocrates's Philippus; Xenophons Hellenica efter Jacobs

Udvalg fra pag. 82 til 106; Homers Odyssee 5te, 7de, 9de og 10de Bog. Af Madvigs Syntax Casuslæren samt om Adjectivernes og Pronominernes Forbindelse; Exercitier. *I Tertia:* Efter Buttmanns Grammatik den regelmæssige Formlære og de uregelmæssige Verber i Udvalg. Jacobs Elementarbuch 1ste Declination 1ste og 2det Stykke; 2den Declin. 1, 2, 3 og 4 Stykke; 3die Declination; den sammendragne Declination; blandede Exempler 1, 2, 3 Stykke; Adjectiver 1-5 Stk.; Pronominer; regelm. Verber, Activ 1-8 Stk., Medium 1-5 Stk. I Reglen eet skriftligt Exercitium om Ugen.

Hebraisk. *I Prima:* Et Udvalg af Genesis og efter Gesenius hebraiske Læsebog de historiske Stykker og Psalmerne; Grammatik efter Gesenius.

Dansk. *I Prima:* a, fra October til Paaske: En Oversigt over vore Oldsager; en Udsigt over Oldlitteraturen, og som Indledning dertil en Skildring af Udstrømningen fra Norden fra Slutningen af det 8de Aarhundrede, dens Aarsager og Virkninger, navnlig en Skildring af Islands Bebyggelse, den islandske Republiks Udvikling og Livet paa Island indtil Landets Underkastelse under Norge. I Forbindelse hermed meddeelt Stykker af Sagaerne, navnlig en betydelig Deel af Egil Skallegrimsens Saga (N. M. Petersens Oversættelse). Skriftlige Opgaver bestaaende dels i Spørgsmaal hentede mest fra det Foredragne og fra de læste Sagastykker. b, fra Paaske til Juli Maaned: Gunlaug Orms-tunges Saga; Holbergs Geert Vestphaler og

den politiske Kandestöber; en ganske kort Oversigt over Literaturen indtil den nyere Tid. *I Secunda*: a, fra October til Paaske det samme som i Prima, med hvilken Klasse den i dette Tidsrum var combineret i Dansk. b, fra Paaske til Juli Maaned: De Brudstykker af Hakon Adelsteens Saga, der findes i Flors Læsebog; Oehlenschlägers Nordens Guder (efter Udg. af 1844) fra Side 1 til 122. *I Tertia*: Af Fibigers historiske Læsebog Størstedelen af de Stykker, der egne sig til Gjenfortælling; de første Stykker af Holsts prosaiske Læsebog. Adskillige Digte af Fabricius's Samling; enkelte af dem lærte udenad. De skriftlige Övelser bestode deels i Oversættelser fra Tydsk, deels i Gjengivelse af Indholdet af større forelæste Stykker, f. Ex. hele Skildringen af Slaget ved Stiklestad efter Snorro og Stærkoddens Kamp med Agantyr og hans Brödre. *I 4de Realkl.*: Fibigers historiske Læsebog, med Undtagelse af enkelte Stykker, indtil Afsnittet om Bondestandens Kaar; i Holsts prosaiske Læsebog nogle af de første Stykker; en Deel Digte, tildeels lærte udenad, af Fabricius's Samling; adskillige Digte og prosaiske Stykker forelæste. De skriftlige Övelser bestode i Oversættelser fra Tydsk og Gjengivelse af forelæste Fortællinger, hvoriblandt enkelte Oldsagn. *I Quarta*: Fibigers historiske Læsebog, med Undtagelse af enkelte Stykker, indtil Afsnittet om Bondestandens Kaar; endeel Digte af Holsts Samling af Smaadigte, nogle lærte udenad; adskillige Digte og prosaiske Stykker forelæste. Til

skriftlige Övelser Oversættelser fra Tydsk og Gjengivelse af forelæste Smaafortællinger. *I 3die Realkl.*: Borgens og Rungs Læsebog, andet Cursus: Stykkerne Side 11-25, 33-37, 41-85, 169-203, 214-244. En Deel af de i de historiske Stykker indströede Digte ere lærte udenad, ligesom enkelte prosaiske Stykker og enkelte Digte af Holst's Samling af Smaadigte. De skriftlige Övelser bestode i Dictater. *I 2den Realkl.*: Borgens og Rungs Læsebog andet Cursus: Stykkerne Side 11-46, 123-134, 159-203 og 214-225, samt adskillige mindre Stykker. Digte af Holsts Samling lærte udenad. Til skriftlige Övelser: Dictat. *I 1ste Realkl.*: Borgens og Rungs Læsebog andet Cursus Side 1-65 og 93-98, desuden endeel Smaadigte tildeels af Holsts Samling. *I Forberedelseskl.*: Störstedelen af Borgens og Rungs Læsebog for Begyndere, deraf endeel prosaiske Stykker og Smaadigte lærte udenad.

Tydsk. *I Prima*: Heinisch und Ludwig 4tes Sprach- und Lesebuch, benyttet til Læsning og Forklaring; Övelser i Declamation og frit Foredrag; Grundtrækkene af den tydske Literaturhistorie efter Dictat de 6 første Tidsrum indtil Klopstock. Hver 4de Uge en Afhandling. *I Secunda*: Læsning og Forklaring af Heimisch og Ludwigs Læsebog; Övelser i Declamation og frit Foredrag; hver 3die Uge en skriftlig Opgave. *I Tertia*: Sætningslæren og noget af Verselæren gennemgaaet efter Heyses Leitfaden; Meddelelser af enkelte Ting af Literaturen og om Gellert, Hölty, Körner, Uhland og

Schwab; Declamationsövelser, og hver anden Uge et skriftligt Arbeide. *I 4de Realkl.*: Sætningslæren efter Heyses Leitfaden, Foredrag af Digte og hver anden Uge et skriftligt Arbeide. *I Quarta*: Læsning i Wackernagels Lesebuch 3ter Thl.; Fremsigen af udenad lærte Digte; Ordlæren samt nogen af Lydlæren og Orthographien efter Heyses Leitfaden; et skriftligt Arbeide hver Uge leveret og gennemgaaet. *I 3die Realklasse*: Ligesom i Quarta. *I 2den Realkl. og Quinta*: Læseövelser i Wackernagels Lesebuch 2ter Thl.; Fremsigen af memorerede Digte; af Sætningslæren den enkelte og sammensatte Sætning; hver Uge et skriftligt Arbeide leveret og gennemgaaet. *I 1ste Realkl. og Sexta*: Læseövelser i Wackernagels Lesebuch 1ster Cursus; Indövelse af reen Udtale og rigtig Fortælling ved memorerede prosaiske og poetiske Læsestykker; hver Uge en skriftlig Opgave og et lidet grammatisk Arbeide over den enkelte nøgne og udvidede Sætning. *Forberedelseskl.*: Læseövelser i Wackernagels Lesebuch 1ster Cursus og Rickmers kleines Lesebuch til at tilveiebringe Færdighed i Læsning, Övelse af Sprogorganet og Sprogfølelsen samt rigtig Opfatning af det Læste; nogle lette poetiske Stykker ere lærte udenad; smaa skriftlige Övelser over Orthographie og Sprogformer.

Fransk. *I Prima*: Borrings etudes littéraires; les celibataires af Balzac. Af Schillers dreizig-jähriger Krieg ere de 16 første Sider oversatte mundtligt; foruden enkelte Extemporalstile er der leveret een hjemmeskrevne Stil om Ugen.

I Secunda : Schwob-Dollé's Chrestomathie française 2den Deel 84 Sider. Cursorisk ere de 25 første Sider i Thiers Histoire du Consulat læste; der er leveret een hjemmeskreven Stil om Ugen foruden en Extemporalstil. *I Tertia* : Borrings Læsebog for Mellemclasserne Side 1-26 og Side 74-106; efter Abrahams franske Sproglære er læst 7de Cap. om Verberne; efter Ahns practischer Lehrgang er skrevet Stykkerne 136-155 og enkelte Stykker af anden Afdeling. *I 4de Realkl.* : Borrings Læsebog for Mellemclasserne Side 1-30 og 74-90; i Abrahams Grammatik 7de Cap. indtil de ureglette Verber; efter Ahns pract. Lehrgang er skrevet No. 114-138. *I Quarta* : Borrings Læsebog for Mellemclasserne Side 1-24; i Abrahams Grammatik de regelrette Verbers Conjugation; efter Ahns pract. Lehrgang er skrevet Stk. 66-84. *I 3die Realkl.* : Borrings Læsebog for Mellemclasserne Side 1-26. De regelrette Verbers Conjugation efter Abrahams Grammatik. *I 2den Realkl. a* : Borrings Læsebog de 8 første Sider oplæste og oversatte; Verberne avoir og être. *I 2den Realkl. b* : Borrings Læsebog Side 1-26; enkelte af disse Stykker ere lærte udenad; Stavning indövet; Verberne avoir og être.

Engelsk. *I 4de Realkl.* : Fistaines engelske Fortællinger Side 1-122; enkelte af Digtene ere lærte udenad; Rosings engelske Formlære er læst; af van den Berghs pract. Lehrgang ere de tydske Stykker fra No. 80 til Enden skriftlig oversatte. Paa Skolen er ugentlig skrevet et Dictat. *I 3die Realkl.* : Mariboës stories for

children ere læste til Ende; Rosings engelske Formlære er læst og paa Skolen ere af og til Stile skrevne.

Religion. *I Prima og Secunda, a. den tydske Afdeling:* Petri Lehrbuch der Religion § 152-164, den protestantiske Kirkes Historie fra 1555 af og om Brödremenigheden og Secterne; § 165 og fölg., förste Afsnit: om Gud, andet Afsnit: om Verden. *b. Den danske Afdeling:* Jesu Liv, gjennemgaaet efter Herslebs Bibellistorie med stadig Afbenyttelse af Biblen; efter Kurtz's christliche Religionslehre er læst fra § 130-166, om Straf og Naade, om Guds Væsen og Egenskaber. (Klassens Underviisningstid har paa Grund af Disciplenes Forberedelse til Confirmation været indskrænket til 5 Maaneder). *I Tertia og 4de Realkl., a. den tydske Afdeling:* Kurtz's biblische Geschichte, gamle Testament Cap. 43 til ny Testament Cap. 150; Luthers Katechismus mit einer Erklärung von Balslev, alle 5 Hovedstykker. *b. den danske Afdel.:* Herslebs större Bibellistorie, gamle Testament fra Moses til Afsnittet om de hellige Skrifter; Luthers Katechismus ved Balslev fra § 55 til § 89. *I Quarta og 3die Realkl., a. den tydske Afdel.:* Kurtz's biblische Geschichte, Gamle Testament Cap. 35-100; Luthers Katechismus von Balslev förste Hovedstykke af 5te Bud; de övrige 4 Hovedstykker fuldstændigt. *b. den danske Afdel.:* Herslebs större Bibellistorie fra Moses til Afsnittet om de hellige Skrifter; Luthers Katechismus ved Balslev fra § 45 til 82. *I 2den Realkl., a. den tydske Afdeling:* Calwer Biblische Geschichten fra gamle Testam. Cap. 39

til Enden ; Luthers Katechismus mit einem Anhang für die Kleinen ; 12 Psalmer af den almindelige Psalmebog. *b. den danske Afdeling* : Balslevs Bibelhistorie hele Jødernes Historie ; Luthers Katechismus de 10 Bud. *I første Realkl., a. den tydske Afdeling* : Calwer Biblische Geschichten : fra det gamle Testament Cap. 39 til det ny Testament Cap. 45 ; Luthers Katechismus de 5 Hovedstykker og af Tillæget Skriftstederne, Tankesprogene og de christelige Digte. *b. den danske Afdeling* : Balslevs Bibelhistorie hele Jødernes Historie ; Luthers Katechismus de 10 Bud. *I Forberedelseskl., a. den tydske Afdeling* : Calwer Biblische Geschichten gamle Testament Cap. 31 til ny Testament Cap. 45 ; Luthers Katechismus de 3 første Hovedstykker og af Tillæget de 3 førte Afsnit, samt Skriftstederne, Tankesprogene og de christelige Digte. *b. den danske Afdeling* : Balslevs Bibelhistorie fra Skabelsen til Rigets Deling.

Historie. *I Prima* : Bohrs Lærebog : den nyere Histories første og anden Periode til 1789. *I Secunda* : Bohrs Lærebog, anden Periode af Middelalderens Historie fra 1100 til 1517. *I Tertia* : Bohrs Verdenshistorie ; den gamle Histories første og lidt af andet Afsnit ; Allens Lærebog i Fædrelandshistorie : fra Erik Plovpenning til Enevoldsmagtens Indførelse. *I 4de Realkl.* : Bohrs Verdenshistorie første Periode af Middelalderens Historie ; Allens Fædrelandshistorie : fra Erik Plovpenning til Enevoldsmagtens Indførelse. *I Quarta* : Allens Fædrelandshistorie fra Erik Plovpenning til Enevoldsmag-

tens Indførelse. *I 3de Realkl.*: Fabricius Danmarks, Norges og Sverrigs Historie fra Gotfred, Side 31, til Valdemar Atterdag, Side 123. *I anden Realkl.*: Bohrs Verdenshistorie: andet Afsnit af den gamle Historie (Grækenland). *I 1ste Realkl.*: Bohrs Verdenshistorie: Hovedstykkerne i andet Afsnit af den gamle Historie. *I Forberedelseskl.*: Udvalg af den gamle Historie indtil Sokrates, efter mundtlig Fortælling.

Geographie. *I Secunda*: Munthes Geographie ved Velschouw: Asien, Afrika og America. *I Tertia og 4de Realkl.*: Munthes Geographie ved Velschouw: Den danske Stat, Norge, Sverrige, Rusland, Preussen, Tydskland, Holland, Belgien og det britiske Rige. *I Quarta og 3die Realkl.*: Ingerslevs lille Geographie: Asien, Africa, America og Australien. *I 2den Realkl.*: Ingerslevs lille Geographie: Danmark, Norge, Sverrige, Rusland, Preussen, Tydskland, Österrige, Holland, Belgien og England. *I 1ste Realklasse*: Ingerslevs lille Geographie: Indledningen, Norge, Sverrige, Rusland og Danmark. *I Forberedelseskl.*: Efter mundtlig Meddelelse: Havene, Landene og de betydeligste Öer paa Jordkloden; Landene i Europa med deres Hovedstæder, Landene i de övrige Verdensdele; nogle Floder og Bjerge.

Regning og Algebra. *I Prima*: Efter Jürgensens Arithmetik og Algebra: Potens- og Rodstørrelser, Ligninger af første og anden Grad, Logarithmer, Differentserækker, Quotientrækker og Rentes-Regning. *I Secunda*: Efter Sime-sens Algebra: Bogstavstørrelsers Addition,

Subtraction, Multiplication og Division. Den ældere Afdeling tillige Bogstavbrøker og Ligninger af første Grad med een ubekjendt Størrelse. *I Tertia og 4de Realkl.*: Efter Simesens Arithmetik: Quadrat og Kubikrod, mathematisk Skrift, Reguladetri og enkelt Renteregning; den ældre Afdeling desuden Selskabsregning, Reductionsregning og Blandingsregel. 4de Realklasse indövede fremdeles i Handelsregningstimerne efter Kroymanns Regnebog: Vexelcours, Kjederegel, om Gevinst og Tab ved Handel, Byttesregning og nogle Opgaver af Reguladetri. *I Quarta*: Efter Simesens Arithmetik praktisk indövet Læren om Factorer og Maal, om Brök, ligestore Factorer, Quadrat- og Kubikrod. *I 3die Realkl.*: Efter Simesens Arithmetik om Decimalbrök, Factorer og Divisorer og Brök. *I 2den Realkl.*: Efter Simesens Arithmetik om Decimalbrök og Factorer og Maal. *I 1ste Realkl.*: De 4 Regningsarter i benævnte Tal. *I Forberedelseskl.*: De 4 Regningsarter i ubenævnte Tal.

Geometrie. *I Prima*: Simesens genetiske Geometrie fra anden Hovedafdelings syvende til tredie Hovedafdelings tredie Afsnit: Om Cirklers og rette Liniers indbyrdes Stillinger og Forhold; de trigonometriske Functioner og om de begrændsede Planers Størrelse og Form. *I Secunda*: a, Ældste Afd. Simesens Geometrie: anden Hovedafd. 4de og 5te Afsnit: Om rette Liniers indbyrdes Stillinger og Forhold. b, Yngste Afd. (kuns underviist i 3 Maaneder): 1ste Hovedafd. om Liniers, Fladers og Legemers Frembringelse og 2den Hovedafd. 1ste,

og 2det Afsnit: om Vinklers og Cirklerls Frembringelse og om parallelle Linier. *I Tertia og 4de Realkl.:* a, Ældste Afd. Simesens Geometrie: 1ste Hovedafd. om Liniers, Fladers og Legemers Frembringelse og 2den Hovedafd. 1ste, 2det og 3die Afsnit: om Vinklers og Cirklerls Frembringelse, om parallelle Linier og Grundbegreberne af Trigonometrien. b, Yngste Afd. Det samme med Undtagelse af sidste Afsnit. *I Quarta og 3die Realkl.:* Mundtlig Forklaring af de i de geometriske Tegnetimer udførte Constructioner, samt practisk Vinkelbestemmelse ved Hjælp af Sinus og Cosinus.

Physik og Chemie. *I Prima og Secunda:* Efter Silfverbergs chemiske Physik: Varmelæren; efter mundtligt Foredrag: Magnetismen. *I Tertia og 4de Realklasse:* Efter Panums Physik: Om Legemernes almindelige Egenskaber, samt faste, draabefflydende og luftformige Legemers Ligevægt; efter mundtligt Foredrag: Magnetismen; efter Thomsens Chemie forfra til Qvælstof. *I Quarta og 3die Realklasse:* Efter Panums Physik: Legemernes almindelige Egenskaber og faste Legemers Ligevægt.

Naturhistorie. *I Tertia og 4de Realklasse:* Lübens Leitfaden 4ter Cursus: om Menneskets indvortes og udvortes Organisation og Sammenligning af de forskjellige Dyreklassers Organer med Menneskets. *I Quarta og 3die Realklasse:* Lübens Leitfaden 3ter Cursus: Systematisk Behandling af 10 lavere Dyreklasser Side 88-120 og 7 Plantefamilier, Side 42-53. *I 2den Realklasse:* Lübens Leitfaden 2ter Cursus: R

velse af 9 Pattedyr, 14 Fugle, 3 Amphibier, 4 Fiske, 2 Krebse, 24 Insecter, 1 Edderkop, 1 Orm og 2 Blöddyr, (Side 28-57); 19 Planter. *I 1ste Realklasse*: Lübens Leitfaden 1ster Cur-sus: Beskrivelse af de almindeligere Dyr og Planter, Side 23-40.

c. Examen.

Den offentlige Hovedexamen, ved hvilken der gives Forældrene og Skolens Velyndere Leilighed til at faae selvvunden Kundskab om Underviis-ningens Gang og Skolens indre Tilstand, bliver ifølge Skoleaarets Forandring for Fremtiden afholdt i Midten af Juli Maaned, ligesom ogsaa Hovedoptagelsen af nye Disciple vil finde Sted og saa meget som mueligt maa ønskes indskrænket til det nye Skoleaars Begyndelse den 23de August. *Mikkelsdag eller 1ste November ophører derfor fra nu af at være regelmæssig Optagelsestid.*

Efterat skriftlige Arbejder i alle Klasser Tirsdagen og Onsdagen den 12te og 13de Juli ere blevne udførte, vil den mundtlige Pröve finde Sted fra Fredagen den 15de til Torsdagen den 21de i følgende Orden:

Fredag den 15de: fra Kl. 9-11:

i første Værelse: Prima: Historie og Græsk, B. F. S.

i andet — 4de Realkl.: Physik og Chemie,
Sim. Silf. Schn.

i tredie — 2 Realkl.: Dansk, G. M. E.
fra Kl. 2-4:

i første Værelse: Secunda: Latin, K. F. D.

i andet — Quarta: Naturhistorie, Schn. Silf. B.

3de — 4 Realkl.: Dansk, M. E. G.

Löverdag den 16de: fra Kl. 9-11:

- i förste Værelse: Tertia: Latin, F. K. D.
 i andet — Quarta: Fædrel. Hist., M. B. S.
 i tredie — 1ste Realkl.: Naturhistorie, Schn. Silf. E.

Mandag den 18de: fra Kl. 9-11:

- i förste Værelse: Prima: Geometrie og Algebra, Sim. Silf. D.
 i andet — 4de Realkl.: Verdenshist., B. M. K.
 i tredie — 2den Realkl.: Fransk, E. S. G.
 fra Kl. 2-4:
 i förste — Secunda: Dansk og Geographie, M. B. G.
 i andet — 4de Realkl.: Fransk, E. S. Silf.
 i tredie — 1ste Realkl.: Tydsk, Schn. D. F.

Tirsdag den 19de: fra Kl. 9-11:

- i förste Værelse: Tertia: Græsk, F. K. S.
 i andet — 3die Realkl.: Tydsk, D. Schn. M.
 i tredie — 2den Realkl.: Geographie, B. E. G.
 fra Kl. 2-4:
 i förste — Quarta: Latin, K. F. D.
 i andet — 4de Realkl.: Engelsk, E. B. Sim.
 i tredie — Forb. Kl.: Dansk og Religion, G. S. M.

Onsdag den 20de: fra Kl. 9-11:

- i förste Værelse: Secunda: Græsk, F. K. S.
 i andet — Tertia: Physik og Chemie, Sim. Silf. Schn.
 i tredie — 3die Realkl.: Engelsk, E. B. D.
 fra Kl. 2-4:
 i förste — Secunda: Algebra og Geometrie, Silf. Sim. K.

- i andet — Forb. Kl.: Tydsk, D. Schn. M.
 i tredie — 1ste Realkl.: Geographie, B. E. G.
Torsdag den 21de: fra Kl. 9-11.
 i første Værelse: Tertia: Tydsk, D. Schn. K.
 i andet — Quarta og 3die Realkl.: Religion,
 S. G. M.
 i tredie — 2den Realkl.: Historie, B. E. F.

Examinationen finder Sted i Skolens tre underste Klasseværelser, da Solennitetsalen af Mangel paa det for Skolen nødvendige Locale har maattet benyttes til Samlinger.

Alle de skriftlige Arbejder, der i Skoleaarets Løb ere udførte af samtlige Disciple, ere offentlig fremlagte under Examen.

Fredagen den 22de Juli holdes Afgangsprøve til Universitetet for Primaneren *Emil Ebsen* og Løverdagen den 23de, Formiddag Kl. 9 holdes Optagelsesprøve for de Disciple, der fra det nye Skoleaars Begyndelse ønskes optagne i Skolen, hvorefter Klasscopflytningerne ville blive Disciplene meddelte om Eftermiddagen Kl. 4.

Til at overvære denne offentlige Examen indbydes herved Disciplenes Fædre, Mødre og Værger, samt enhver Anden, der interesserer sig for Skolen.

Simesen.